

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์



สถานีพัฒนาที่ดินสุรินทร์
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์



แผนการใช้ที่ดินตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

สถานีพัฒนาที่ดินสุรินทร์
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

ตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดิน ให้เหมาะสมกับสภาพพืชและศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน และต่อมาได้ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ประกาศแผนปฏิรูปประเทศ ณ วันที่ 6 เมษายน 2561 ได้กำหนดให้มีการทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบ โดยให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ กรมพัฒนาที่ดินจึงได้ดำเนินการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของประเทศโดยมอบหมายให้สถานีพัฒนาที่ดิน เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการจัดทำแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดินในพื้นที่ระดับตำบล

สถานีพัฒนาที่ดินสุรินทร์ ในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ จึงได้ดำเนินการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ขึ้น โดยการรวบรวมข้อมูล จากการลงสำรวจพื้นที่ข้อมูลจากระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์ (Agri-Map Online) และวิธีการให้เกษตรกรและประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการจากการจัดประชุมชี้แจง Participatory Rural Appraisal (PRA) และรวบรวมข้อมูลจัดทำเป็นแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่มากที่สุด คำนึงถึงชั้นความเหมาะสมในการปลูกพืชชนิดต่างๆ ส่งผลให้ได้ผลผลิตการเกษตรมากขึ้นและลดต้นทุนการผลิต เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตามแนวทางเกษตรกรรมแบบยั่งยืน ต่อไป

คณะผู้จัดทำ
กันยายน
2564



สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-1
1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-1
1.5 นิยามศัพท์	1-2
1.6 คำสำคัญ	1-4
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 ประวัติและเอกลักษณ์	2-2
2.4 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.5 สภาพภูมิอากาศ	2-6
2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-9
2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-13
บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ	3-1
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-5
3.3 ทรัพยากรดิน	3-9
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	4-1
4.1 หลักการ	4-1
4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-9
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
5.1 ทรัพยากรดิน	5-1
5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน	5-1
5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1

สารบัญ (ต่อ)



	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	6-1
6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดิน	6-2
6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน	6-4
6.4 เขตการใช้ที่ดิน	6-5
6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน	6-16
6.6 การจัดการความเสี่ยง	6-17
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	7-1
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 ตัวชี้วัด	7-1
7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2563	7-1
7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-3
7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-4
เอกสารอ้างอิง	อ1
ภาคผนวก	
ภาคผนวกที่ 1 นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้	ผ1-1
ภาคผนวกที่ 2 ทางเลือกในการลดพื้นที่ปลูกยางพารา	ผ2-1



สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ปี 2532-2561	2-7
2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	2-10
2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ปี 2562	2-13
2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ปี 2563	2-14
2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ปี 2564	2-18
2-6 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ปี 2562	2-22
3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย	3-1
3-2 บ่อบาดาล ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	3-5
3-3 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	3-11
3-4 สมบัติดิน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	3-12
3-5 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	3-14
4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	4-4
5-1 ขึ้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	5-5
6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	6-2
6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	6-5
7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2563	7-6
7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-8
7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์แผน 5 ปี (พ.ศ. 2563-2567)	7-9



สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	2-3
2-2 ความลาดชัน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	2-4
2-3 ภูมิประเทศ ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	2-5
2-4 เส้นชั้นน้ำฝน จังหวัดสุรินทร์	2-8
2-5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดสุรินทร์	2-9
2-6 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	2-12
2-7 สัดส่วนคร่าวเรือ่นเกษตร ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	2-14
2-8 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ปี 2561	2-23
3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	3-2
3-2 การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	3-3
3-3 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	3-4
3-4 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	3-7
3-5 ที่ตั้งบ่อบาดาล ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	3-8
3-6 ทรัพยากรดิน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	3-13
3-7 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	3-15
4-1 โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	4-5
4-2 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	4-8
4-3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	4-10
6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	6-15
6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	6-16
7-1 ลำน้ำตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	7-5



บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 (1) ได้กำหนดให้มีการ “วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบล จำนวน 7,225 ตำบล ให้แล้วเสร็จ ภายในปี 2565 ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการประกาศแผนปฏิรูปประเทศ ดังกล่าวข้างต้น จึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อให้การใช้ที่ดินในตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ มีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่และเป็นไปอย่างยั่งยืน

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.3.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2563 – 30 กันยายน 2564

1.3.2 สถานที่ ตำบลโคกตะเคียน อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ทบทวนเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาวิเคราะห์และใช้ในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ดังนี้

(1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ ฯลฯ

(2) ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา ฯลฯ

(3) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.4.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล



1.4.3 ประเมินคุณภาพที่ดิน

1.4.4 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำ PRA ร่วมกับสภาพการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดิน รายแปลงจากแผนที่สำมะโนที่ดิน หรือ แผนที่ภาษีที่ดินในปัจจุบัน ผลจากการประเมินคุณภาพที่ดิน และ กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน (ตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ)

1.4.5 สสำรวจข้อมูลทั้ง กายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตาม ประเด็นปัญหาและความต้องการจาก PRA ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

1.4.6 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล

1.4.7 รับฟังความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดิน

1.4.8 ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน

1.4.9 นำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญ คือ

(1) การที่สภาตำบล หรือ สภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนา ที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน 5 ปี โดยสภาเทศบาล หรือ สภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบประมาณ เทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ เช่น งบซื้อเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดิน ซึ่งปลูกโดย เกษตรกรในพื้นที่ตำบลนั้น เป็นต้น

(2) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน เขตต่างๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

(3) กิจกรรมของส่วนราชการต่างๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล เป็นต้น

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 ที่ดิน (Land)

“**ที่ดิน**” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา 4 ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“**ที่ดิน**” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง “ชีวมณฑลบนพื้นผิวโลก ประกอบด้วย ชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์ พืช สัตว์ และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน” (FAO, 1974)

“**ที่ดิน**” หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆ ที่อยู่บนพื้นผิวของโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้นที่ดินจึงไม่ได้ หมายถึงดินเพียงอย่างเดียว แต่จะหมายรวมถึงลักษณะภูมิสัณฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (climate) อุทกวิทยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (land improvement) ได้แก่ การทำคันบ้นไถและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, 1993)



1.5.2 ดิน (Soil)

“ดิน” หมายรวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย (มาตรา 4 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551)

“ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง เทหวัตถุธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลกเป็นวัตถุที่คำนวณการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วย แร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ มีลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ละชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามกระบวนการกำเนิดดินที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO 1974: 39-40)

“ดิน” อินทรีย์วัตถุและอินทรีย์วัตถุที่ไม่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมพื้นผิวโลก เป็นผลมาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิประเทศ วัตถุต้นกำเนิดและระยะเวลา ความเหมาะสมต่อการผลิตพืชของดินแตกต่างกัน เนื่องมาจากลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมีชีวภาพ และสัณฐานวิทยา (คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา, 2551: 128)

1.5.3 การใช้ที่ดิน

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินในชนบท เขตชานเมือง และเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO, 1993)

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, 1975)

1.5.4 การวางแผนการใช้ที่ดิน

“การวางแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

“การวางแผนการใช้ที่ดิน” หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนดทิศทางการลงทุน แนวทางการพัฒนาเทคโนโลยี เป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่างๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC, 1975 และ ADB, 2012)

1.5.5 “เศรษฐกิจที่ดิน” หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้านเศรษฐกิจ

1.5.6 “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

1.5.7 “การชะล้างพังทลายของดิน” หมายความว่า ปรากฏการณ์ซึ่งที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน



1.5.8 “การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกัน รักษาดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของ ดิน และการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาคุณธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ ที่ดินในการเกษตรกรรม

1.6 คำสำคัญ

“ดินดี น้ำดี ชีวิตสมบูรณ์”



บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ โดยตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอเมืองสุรินทร์ อยู่ห่างจากอำเภอกาบเชิงไปด้านทิศตะวันตก ประมาณ 10 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 143.62 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 89,768 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อดังรูปที่ 2-1

ตำบลโคกตะเคียนมีอาณาเขตการติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ บ้านถนนชัย อำเภوبرาสาท , บ้านโคกกลางสามัคคี อำเภอกาบเชิง

ทิศใต้ ติดต่อกับ ประเทศกัมพูชา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ บ้านบักจิ้ง ตำบลกาบเชิง อำเภอกาบเชิง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ บ้านปลัด บ้านกระวัน ตำบลหนองใหญ่ อำเภوبرาสาท

ตำบลโคกตะเคียน มีถนนสายหลัก คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 215 สายสุรินทร์ - ชื่องจอม (แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2561-2565) เทศบาลตำบลโคกตะเคียน)

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลโคกตะเคียน อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 14 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านกู่

หมู่ที่ 2 บ้านหินโคน

หมู่ที่ 3 บ้านโคกตะเคียน

หมู่ที่ 4 บ้านสวาย

หมู่ที่ 5 บ้านโนนสวรรค์

หมู่ที่ 6 บ้านจารย์

หมู่ที่ 7 บ้านโนนทอง

หมู่ที่ 8 บ้านไทรงาม

หมู่ที่ 9 บ้านอีสานพัฒนา

หมู่ที่ 10 บ้านโคกเว

หมู่ที่ 11 บ้านโคกตะเคียน

หมู่ที่ 12 บ้านน้อยแสนสุข

หมู่ที่ 13 บ้านโคกตะเคียนสามัคคี

หมู่ที่ 14 บ้านสว่างนิม

(แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2561-2565) เทศบาลตำบลโคกตะเคียน)



2.3 ประวัติและเอกลักษณ์

จากข้อสันนิษฐานและเรื่องเล่าสืบต่อกันมาว่า“โคกตะเคียน” ความหมายของชื่อตำบล ลักษณะเดิมเป็นพื้นที่สูง เป็นโนนสูง เป็นพื้นที่ป่ามีต้นตะเคียนขึ้นอยู่มากในที่ตรงนี้ จึงถูกเรียกว่า“โคกตะเคียน” (สัมภาษณ์กำนันจำลอง สุขจิตร์ (กำนันตำบลโคกตะเคียน), 1 กันยายน 2564)

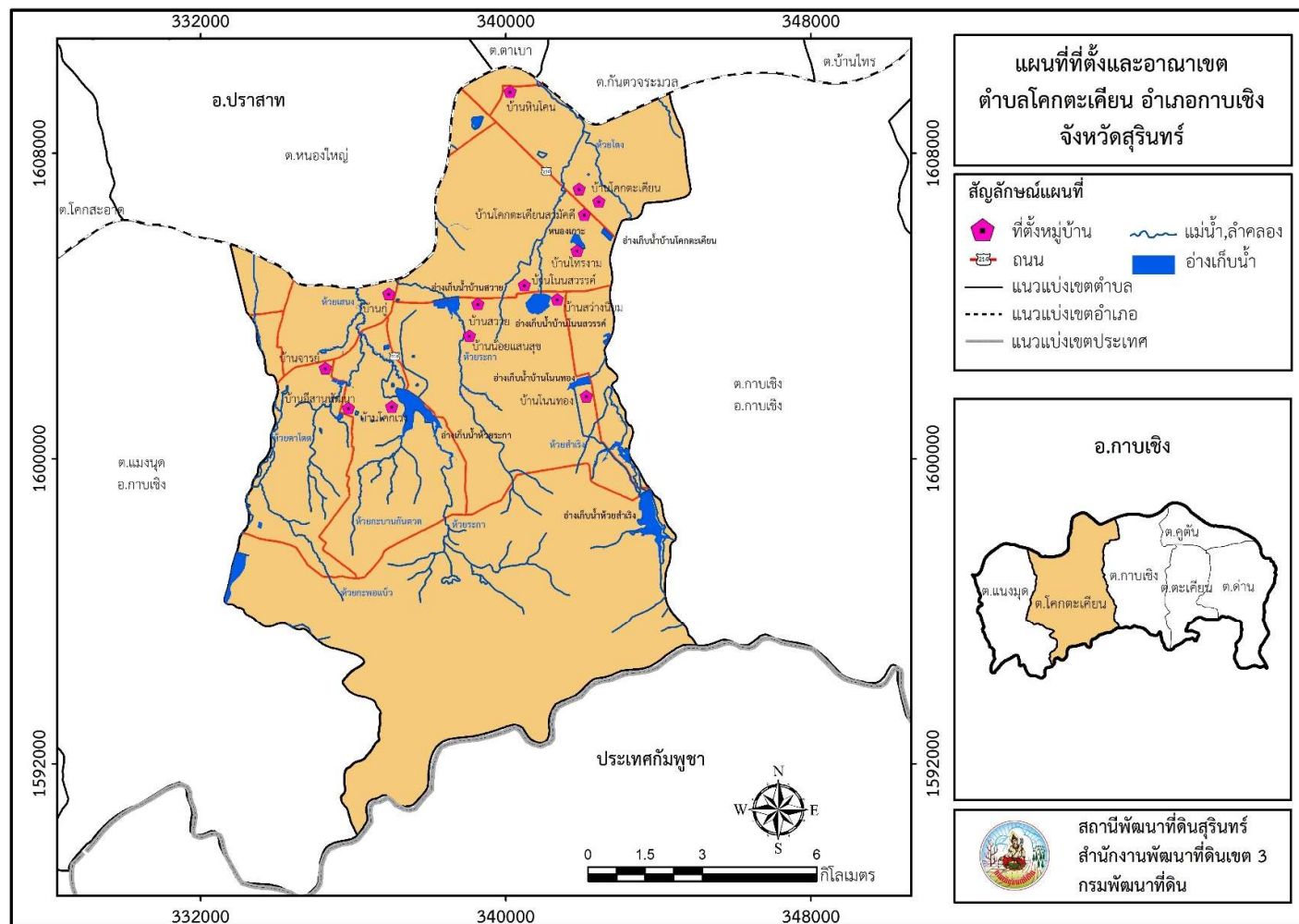
2.4 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศมีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบถึงพื้นที่สูงชัน โดยส่วนใหญ่มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาเป็น 2-5 เปอร์เซ็นต์ และ 5-12 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ความสูงจากระดับทะเลปานกลาง 189 - 312 เมตร โดยด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้และทิศใต้ของตำบลเป็นพื้นที่สูงชันและมีแอ่งที่ราบระหว่างเนินเขาเป็นที่ราบลุ่ม และต้นน้ำจากทิศเหนือคือห้วยโคงและ ห้วยแสนง ไหลลงไปในตอนกลางของตำบลและทิศใต้ของตำบล ส่วนทิศตะวันออกมีต้นน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยสำเริงที่ไหลไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของตำบล

(รูปที่ 2-2 และรูปที่ 2-3)



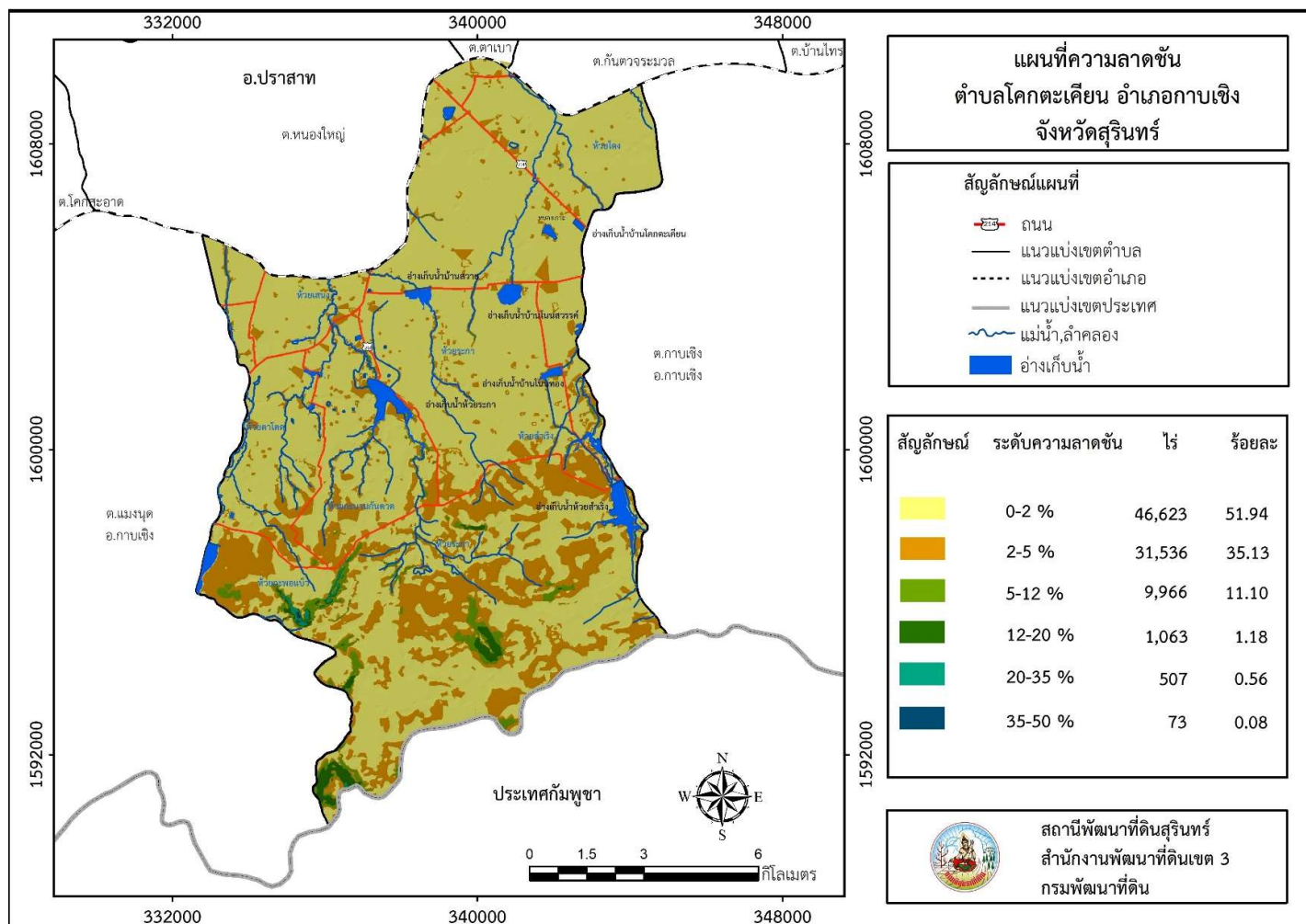
แผนการใช้ที่ดินตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์



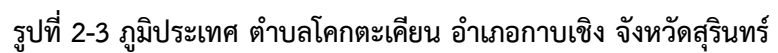
รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์



แผนการใช้ที่ดินตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์



รูปที่ 2-2 ความลาดชัน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์





2.5 สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศจังหวัดสุรินทร์ มีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 สภาพอากาศทั่วไป

ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดสุรินทร์ ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือ

1. ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ พัดจากมหาสมุทรอินเดียเข้าสู่บริเวณภาคใต้ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้เกิดฝนตก แต่จังหวัดสุรินทร์ได้รับปริมาณน้ำฝนจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ค่อนข้างน้อย เนื่องจากมีเทือกเขาพนมดงรักกั้นอยู่ ปริมาณน้ำฝนส่วนใหญ่มาจากอิทธิพลของลมพายุในทะเลจีนใต้ ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงประมาณกลางเดือนตุลาคมทำให้มีฝนตกชุกทั่วไป

2. ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้าปกคลุมประเทศไทยตั้งแต่ ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ซึ่งอยู่ในช่วงฤดูหนาวของประเทศไทย ทำให้จังหวัด สุรินทร์มีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป

2.5.2 ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดสุรินทร์ พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนมีนาคม ถึง เดือนพฤษภาคม

ฤดูฝน เริ่มต้นเดือนกลางเดือนมิถุนายน ถึง เดือนตุลาคม

ฤดูหนาว เริ่มต้นกลางเดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนกุมภาพันธ์

2.5.3 อุณหภูมิ

เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดสุรินทร์ ตั้งอยู่บนที่ราบสูง ทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าวในช่วงฤดูร้อน ส่วนในช่วงฤดูหนาวจะมีอากาศค่อนข้างหนาวเย็น โดยอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี 2563 คือ 27.3 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.8 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32.9 องศาเซลเซียส เดือนเมษายน เป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุดในรอบปี ซึ่งเคยวัดอุณหภูมิสูงที่สุดได้ 43.3 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 16 เมษายน 2559 ส่วนในช่วงฤดูหนาวจะมีอากาศหนาวที่สุดในเดือนธันวาคม วัดอุณหภูมิต่ำที่สุดได้ 6.4 องศาเซลเซียส เมื่อ วันที่ 17 มกราคม 2510

2.5.4 ฝน

บริเวณจังหวัดสุรินทร์มีปริมาณฝน 1,441.9 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 120 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด คือ เดือนสิงหาคม มีปริมาณฝนเฉลี่ย 269.5 มิลลิเมตร และฝนตกประมาณ 19 วัน จากเส้นชั้นน้ำฝน พบว่า ตำบลโคกตะเคียนมีฝนอยู่ในช่วง 1,500-1,550 มิลลิเมตร

(กรมอุตุนิยมวิทยา, 2560, 2562)

2.5.5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2532-2561) ณ สถานีตรวจอากาศสุรินทร์ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคาย



ระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมมูลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคมถึงต้นเดือนธันวาคม

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน และช่วงนี้อาจจะเกิดภาวน้ำท่วมทำให้พืชเสียหายได้ในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจจะเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ จะเริ่มตั้งแต่ต้นเดือนธันวาคมถึงปลายเดือนมีนาคม

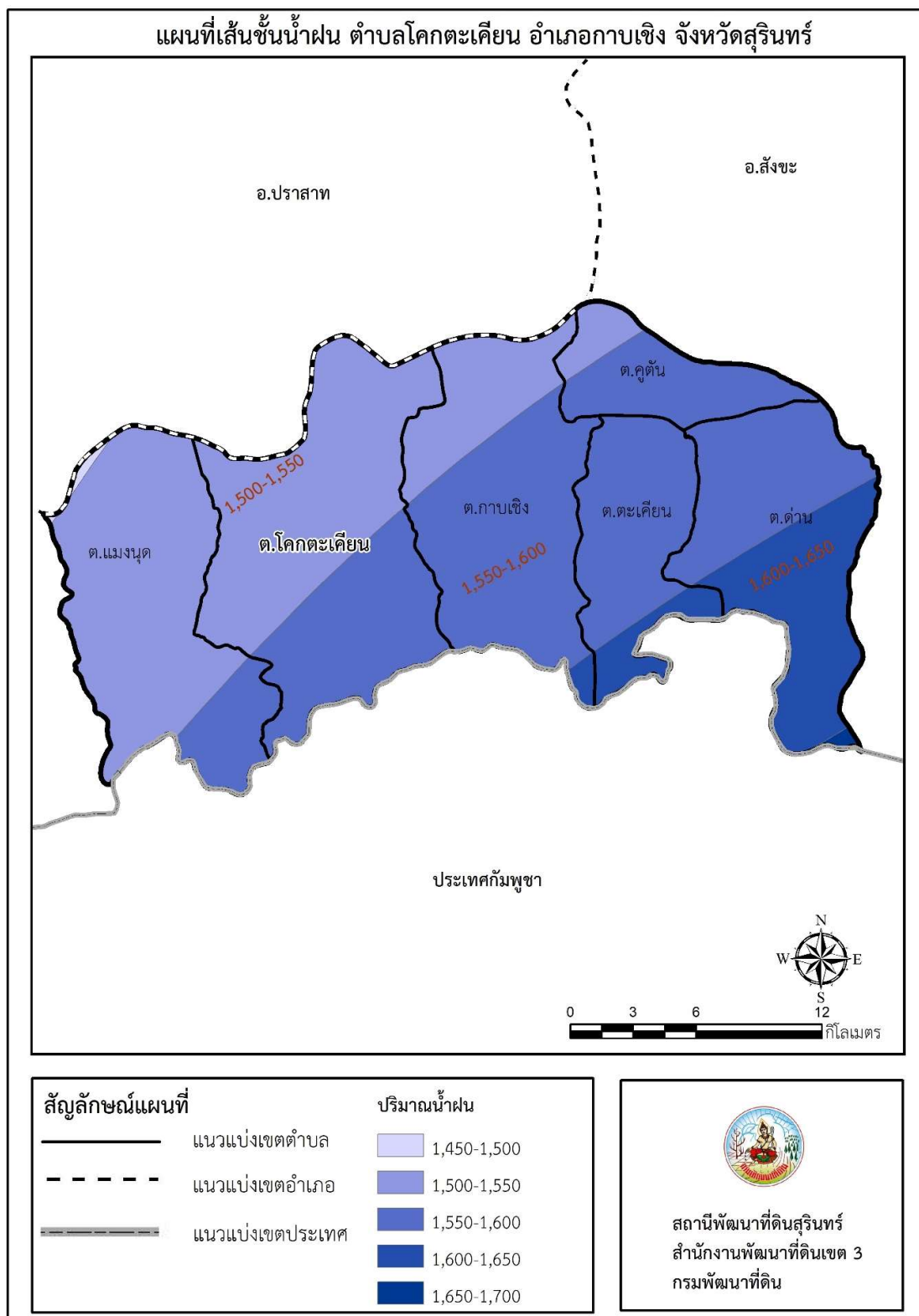
(ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-4 ถึง รูปที่ 2-5)

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ปี 2532-2561

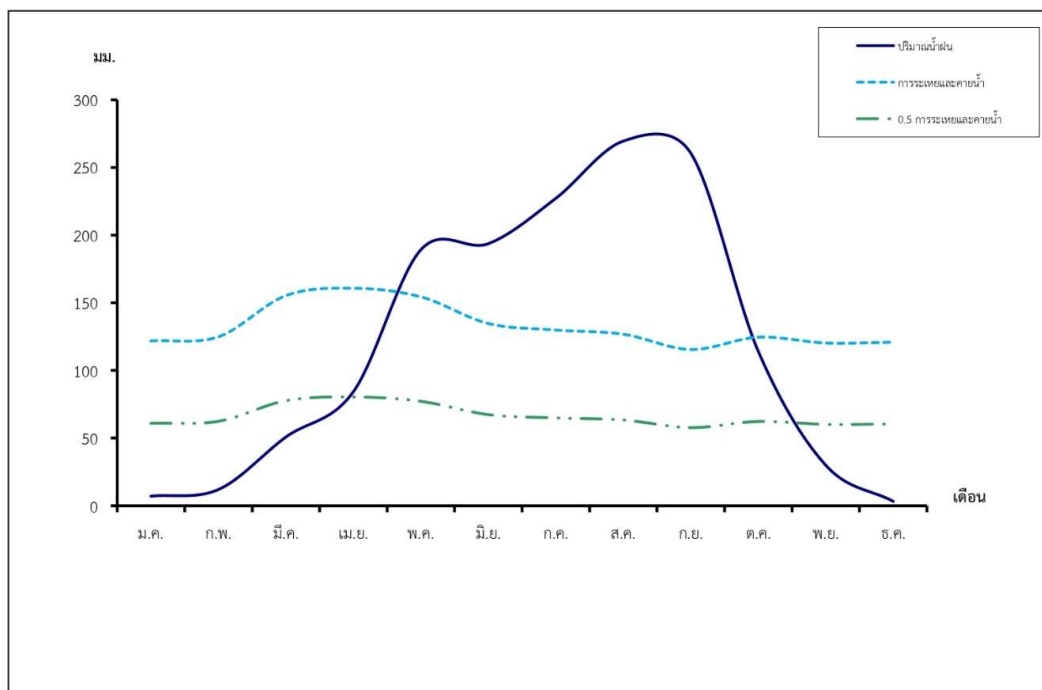
เดือน	อุณหภูมิ ต่ำสุด (°C)	อุณหภูมิ สูงสุด (°C)	อุณหภูมิ เฉลี่ย (°C)	ความชื้น สัมพัทธ์ (%)	ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	จำนวนวัน ฝนตก (วัน)	ปริมาณ ฝนใช้การ* (มม.)	การระเหย และการคายน้ำ อ้างอิง* (มม.)
ม.ค.	18.5	31.2	24.4	65.0	7.1	1.3	7.0	60.9
ก.พ.	20.4	33.4	26.5	63.0	12.0	2.5	11.8	62.4
มี.ค.	23.3	35.3	28.8	63.0	50.8	4.7	46.7	77.7
เม.ย.	24.9	36.1	29.9	67.0	84.3	8.2	72.9	80.4
พ.ค.	25.2	34.8	29.1	75.0	189.2	15.0	131.9	77.2
มิ.ย.	25.1	33.7	28.6	78.0	193.7	16.4	133.7	67.4
ก.ค.	24.7	32.7	28.0	80.0	227.2	18.3	144.6	64.9
ส.ค.	24.5	32.3	27.7	82.0	269.5	19.3	151.9	63.4
ก.ย.	24.3	31.8	27.4	84.0	260.6	18.8	151.1	57.8
ต.ค.	23.2	31.4	26.8	79.0	114.2	11.0	93.3	62.3
พ.ย.	21.0	31.3	25.8	72.0	30.0	3.6	28.6	60.2
ธ.ค.	18.7	30.3	24.2	67.0	3.3	0.9	3.3	60.5
รวม	-	-	-	-	1,441.9	120	976.8	795.1
เฉลี่ย	20.4	31.8	25.3	76.3	-	-	-	-

หมายเหตุ: * จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2562)



รูปที่ 2-4 เส้นชั้นน้ำฝน จังหวัดสุรินทร์



รูปที่ 2-5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดสุรินทร์

2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2561) ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

- 1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 3,305 ไร่ หรือร้อยละ 3.68 ของพื้นที่ตำบล
- 2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 49,830 ไร่ หรือร้อยละ 55.50 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้
 - 2.1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 21,583 ไร่ หรือร้อยละ 24.04 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว
 - 2.2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 22,996 ไร่ หรือร้อยละ 25.61 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไร่ร้าง
มันสำปะหลัง อ้อย
 - 2.3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 5,039 ไร่ หรือร้อยละ 5.61 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ยืนต้นร้าง/
เสื่อมโทรม ไม้ยืนต้นผสม ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ยูคาลิปตัส ไม้ปลูกเพื่อการค้า
 - 2.4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 126 ไร่ หรือร้อยละ 0.14 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม
ไม้ผลผสม มะม่วง มะม่วงหิมพานต์
 - 2.5) พืชสวน มีเนื้อที่ 8 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก
 - 2.6) พืชไร่เลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 15 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของพื้นที่
ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสุกร
 - 2.7) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 63 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่
สถานที่เพาะเลี้ยงปลา



3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 31,882 ไร่ หรือร้อยละ 35.51 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ป่าไม่ผลัดใบ สมบูรณ์ ป่าไม่ผลัดใบรกร้างพื้นที่ฟู ป่าผลัดใบสมบูรณ์ ป่าปลูกสมบูรณ์

4) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 2,768 ไร่ หรือร้อยละ 3.08 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา และคลองชลประทาน

5) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 1,781 ไร่ หรือร้อยละ 1.98 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม พื้นที่ถม

(ตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-6)

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,507	3.90
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	2,381	2.65
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ	796	0.89
U405	ถนน	280	0.31
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	45	0.05
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	5	0.01
A	พื้นที่เกษตรกรรม	24,830	55.50
A101	นาข้าว	21,583	24.04
A200	ไร่ร้าง	55	0.06
A203	อ้อย	16,645	18.54
A204	มันสำปะหลัง	6,296	7.01
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	85	0.09
A301	ไม้ยืนต้นผสม	63	0.07
A302	ยางพารา	3,512	3.91
A303	ปาล์มน้ำมัน	120	0.13
A304	ยูคาลิปตัส	1,247	1.39
A315	ไม้ปลูกเพื่อการค้า	27	0.01
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	8	0.01
A401	ไม้ผลผสม	35	0.04
A407	มะม่วง	33	0.04
A408	มะม่วงหิมพานต์	50	0.06
A502	พืชผัก	8	0.01
A704	โรงเรียนเลี้ยงสุกร	15	0.02
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	63	0.07



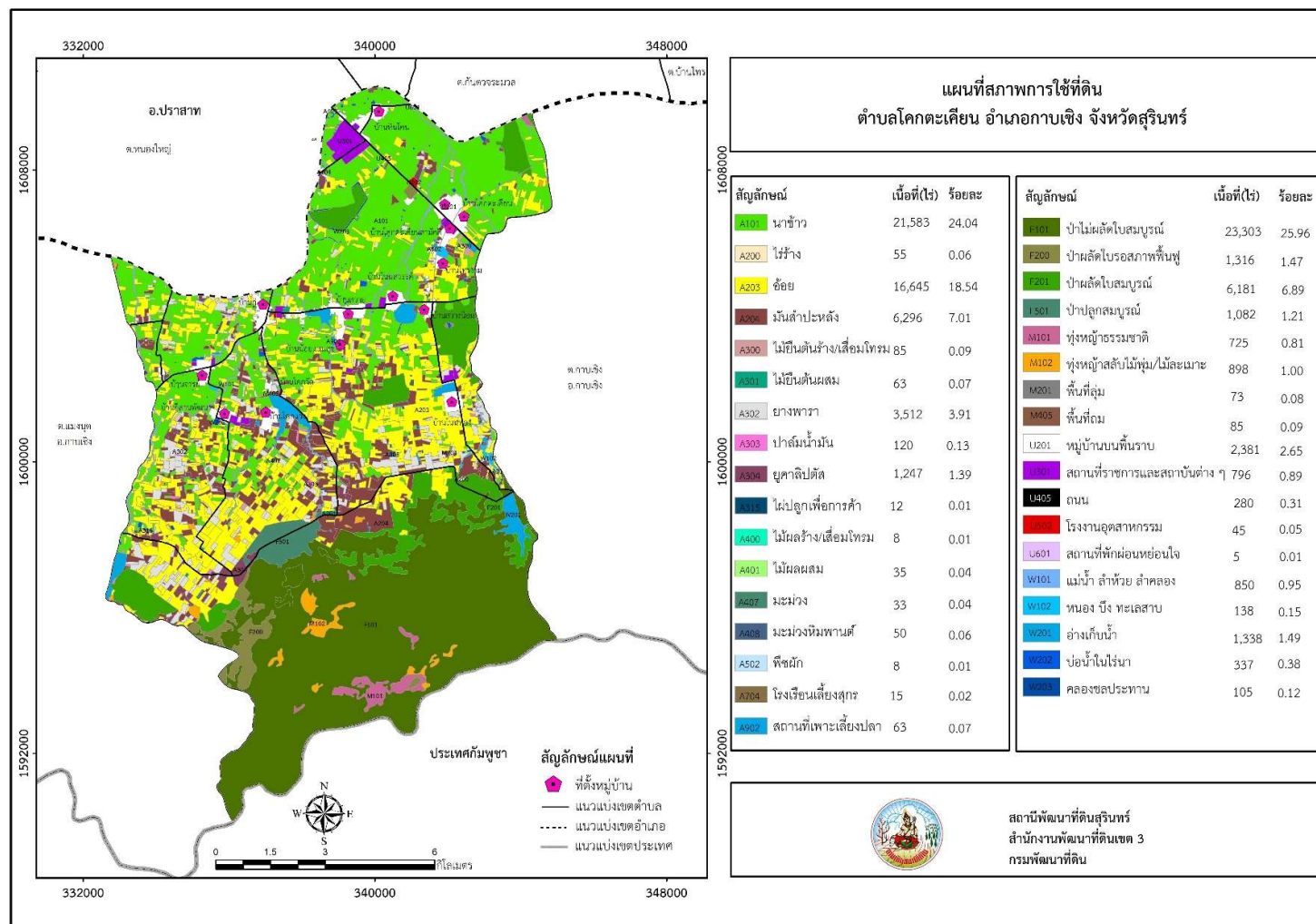
ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
F	พื้นที่ป่าไม้	31,882	35.53
F101	ป่าไม่ผลัดใบสมบูรณ์	23,303	25.96
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	1,316	1.47
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	6,181	6.89
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	1,082	1.21
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	1,781	1.98
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	725	0.81
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	898	1.00
M201	พื้นที่ลุ่ม	73	0.08
M405	พื้นที่ถม	85	0.09
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	2,768	3.09
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	850	0.95
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	138	0.15
W201	อ่างเก็บน้ำ	1,338	1.49
W202	บ่อน้ำในไร่นา	337	0.38
W203	คลองชลประทาน	105	0.12
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		89,768	100.00

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2561)



แผนการใช้ที่ดินตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์



รูปที่2-6 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์



2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.7.1 สภาพสังคมโดยทั่วไป

1) ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการพัฒนารัฐบาล ปี 2562 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลโคกตะเคียน มีประชากรรวม 6,953 คน แยกเป็นชาย 3,436 คน เป็นหญิง 3,517 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,097 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,721 ครัวเรือน หรือร้อยละ 82.07 เป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 376 ครัวเรือน หรือร้อยละ 17.93 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ถึง 2-4 และรูปที่ 2-7

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ปี 2562

พื้นที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลโคกตะเคียน	2,097	3,436	3,517	6,953
หมู่ที่ 1 บ้านกู่	202	254	279	533
หมู่ที่ 2 บ้านหินโคน	158	251	264	515
หมู่ที่ 3 บ้านโคกตะเคียน	167	320	341	661
หมู่ที่ 4 บ้านสวาย	116	173	178	351
หมู่ที่ 5 บ้านโนนสวรรค์	131	227	289	516
หมู่ที่ 6 บ้านจารย์	157	228	242	470
หมู่ที่ 7 บ้านโนนทอง	201	402	336	738
หมู่ที่ 8 บ้านไทรงาม	68	117	128	245
หมู่ที่ 9 บ้านอีสานพัฒนา	119	195	204	399
หมู่ที่ 10 บ้านโคกเวง	147	239	247	486
หมู่ที่ 11 บ้านโคกตะเคียน	234	323	295	618
หมู่ที่ 12 บ้านน้อยแสนสุข	133	307	290	597
หมู่ที่ 13 บ้านโคกตะเคียนสามัคคี	112	98	105	203
หมู่ที่ 14 บ้านสว่างนิคม	152	302	319	621

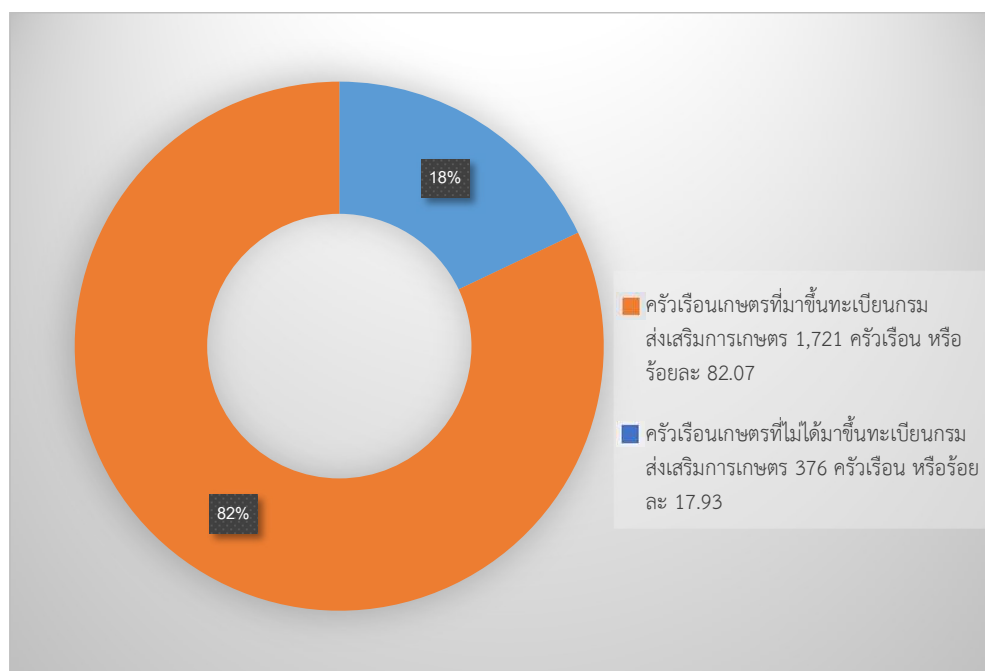
ที่มา : กรมการพัฒนารัฐบาล (2562)



ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ปี 2563

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	2,097	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,721	82.07
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	376	17.93

ที่มา: 1) กรมการพัฒนาชุมชน (2562)
2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2563)



รูปที่ 2-7 สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์



2) สภาพทั่วไป

จากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้านหรือชุมชน ปี 2563 สภาพทั่วไปของตำบลโคกตะเคียน ได้แก่

2.1 การคมนาคมขนส่ง

- ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 214 สายสุรินทร์- ช้องจอม (ผ่านหมู่ 2,3,11,13)
- ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 2121 สายสุรินทร์-บ้านกรวด (ผ่านหมู่ 1,6)
- ทางสัญจรเชื่อมระหว่างหมู่บ้านส่วนมากเป็นถนนลาดยาง
- การคมนาคมไม่สะดวกเท่าที่ควรในช่วงฤดูฝน เพราะมีบางหมู่บ้านไม่สามารถเดินทาง

ติดต่อกันได้ระหว่างหมู่บ้าน

2.2 การไฟฟ้า

มีไฟฟ้าใช้ครบทุกหมู่บ้านทั้ง 14 หมู่บ้าน การให้บริการไฟฟ้าอยู่ในเขตรับผิดชอบของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอปรางสาท จังหวัดสุรินทร์ มีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน แต่ไฟฟ้าสาธารณะยังไม่ครอบคลุมทั่วถึงทุกพื้นที่

2.3 การประปา

หมู่บ้านที่ใช้ประปา มี 12 หมู่บ้าน โดยทางหมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการบริหารจัดการบริหารเอง

2.4 โทรศัพท์

- โทรศัพท์สาธารณะในเขตพื้นที่
- โทรศัพท์ส่วนบุคคล
- ชุมสายโทรศัพท์

3) น้ำ

3.1 แหล่งน้ำด้านการเกษตร

- ปริมาณน้ำฝน มีปริมาณน้ำฝนที่ไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร ทั้ง 14 หมู่บ้าน
- แหล่งน้ำธรรมชาติ แหล่งน้ำทางธรรมชาติซึ่งประกอบด้วย แม่น้ำ ห้วย/ลำธาร คลอง หนองน้ำ/บึง ทั้ง 14 หมู่บ้าน ไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตรตลอดทั้งปี และการเข้าถึงแหล่งน้ำทางการเกษตรไม่ทั่วถึงในการใช้น้ำเพื่อการเกษตร
- แหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งประกอบด้วย อ่างเก็บน้ำ ฝาย สระน้ำในไร่นา คลองชลประทานของ ทั้ง 14 หมู่บ้าน ไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตรตลอดทั้งปี

3.2 แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค

- การสำรวจข้อมูลด้านแหล่งน้ำกิน น้ำใช้ (หรือน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค) โดยสำรวจ บ่อบาดาลสาธารณะ บ่อน้ำตื้นสาธารณะ ประปาหมู่บ้าน (ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ระบบประปา (การประปาสวนภูมิภาค) แหล่งน้ำธรรมชาติของ หมู่ที่ 1 - หมู่ที่ 14 ไม่เพียงพอต่อการใช้ในการอุปโภค บริโภคตลอดทั้งปี และการเข้าถึงแหล่งน้ำของ หมู่ที่ 1 - หมู่ที่ 14 ไม่ทั่วถึง สรุปลือคือครัวเรือนในหมู่บ้าน/ชุมชนนี้ มีน้ำกิน น้ำใช้ ไม่เพียงพอต่อการอุปโภค บริโภค

4) สถาบันการศึกษา

4.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 6 แห่ง

- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกู่



- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหินโคน
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสวาย
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนทอง
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านอีสานพัฒนา
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโคกตะเคียน

4.2 โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 7 แห่ง

- โรงเรียนบ้านกู่
- โรงเรียนบ้านถนนชัย
- โรงเรียนบ้านโนนสวรรค์
- โรงเรียนบ้านจารย์
- โรงเรียนบ้านโนนทอง
- โรงเรียนเกษตรอีสานสามัคคี
- โรงเรียนบ้านโคกตะเคียน

4.3 โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 1 แห่ง

- โรงเรียนโคกตะเคียนวิทยา

5) โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะ

5.1 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ 1 แห่ง

5.2 สำนักงานเทศบาลตำบลโคกตะเคียน 1 แห่ง

5.3 มีวัดและสำนักสงฆ์ 8 แห่ง ดังนี้

- สำนักสงฆ์ทุ่งธรรม	ตั้งอยู่บ้านกู่	หมู่ที่ 1
- สำนักสงฆ์สวายสวรรค์ทอง	ตั้งอยู่บ้านสวาย	หมู่ที่ 4
- สำนักสงฆ์ใหม่พนมมิตร	ตั้งอยู่บ้านจารย์	หมู่ที่ 6
- สำนักสงฆ์บ้านโนนทอง	ตั้งอยู่บ้านโนนทอง	หมู่ที่ 7
- วัดบ้านอีสานพัฒนา	ตั้งอยู่บ้านอีสานพัฒนา	หมู่ที่ 9
- สำนักสงฆ์โคกเววาริรัตน์	ตั้งอยู่บ้านโคกเว	หมู่ที่ 10
- สำนักสงฆ์บ้านน้อยแสนสุข	ตั้งอยู่บ้านน้อยแสนสุข	หมู่ที่ 12
- วัดบ้านโคกตะเคียน	ตั้งอยู่บ้านโคกตะเคียนสามัคคี	หมู่ที่ 13

6) สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ ในพื้นที่ตำบลโคกตะเคียน มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ คือผามะนาว จังหวัดสุรินทร์ เป็นป่าสงวนในความรับผิดชอบของ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยทับทัน - ห้วยตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านโคกเว หมู่ที่ 10 ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิงสำราญ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ลักษณะภูมิประเทศ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติบริเวณชายแดนไทย - กัมพูชา มีลักษณะเป็น หน้าผาหิน สูงจากระดับน้ำทะเล ประมาณ 400 เมตร ครอบคลุมพื้นที่ขนาด 150 x 200 ตารางเมตร พื้นที่ทั่วไปมีหินทรายโผล่เป็นลานหินกระจายทั่วพื้นที่ สามารถมองเห็นทิวทัศน์ภูมิประเทศของเทือกเขาพนมดงรัก บริเวณชายแดนไทย - กัมพูชา ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารของจังหวัดสุรินทร์ พื้นที่ป่าไม้ เป็นป่าดิบแล้ง และป่าเบญจพรรณ มีพันธุ์ไม้หลากหลายชนิด เช่น ยางนา กระบาก ประดู่ ตะเคียนทอง ตระแบกใหญ่ พยุง เป็นต้น



ผามะนาว สามารถท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี แต่ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวจะอยู่ในช่วงเดือน ตุลาคม ถึง เดือนกุมภาพันธ์ (ช่วงฤดูหนาว) เพราะจะมีวิวทิวทัศน์จากทะเลหมอกที่สวยงามและการชม พระอาทิตย์ขึ้นในยามเช้า ซึ่งเหมาะสำหรับการท่องเที่ยวแนว Adventure การเดินทาง สามารถ เดินทางด้วยรถยนต์ หรือจักรยานยนต์ โดยเดินทางจากจังหวัดสุรินทร์ ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 214 (สุรินทร์-ช่องจอม) เลี้ยวขวากิโลเมตรที่ 49 บริเวณสี่แยกปราสาทเบง ตรงไปประมาณ 2 กิโลเมตร ให้เลี้ยวซ้ายไปหมู่บ้านโนนทอง ตรงไปประมาณ 1.6 กิโลเมตร เมื่อสุดทางหมู่บ้านให้เลี้ยว ขวาเข้าสู่ถนนลูกรัง เส้นทางโนนทอง ตำบลโคกตะเคียน ถึง บ้านนางมุด ตำบลนางมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ตรงไประยะทางประมาณ 9.5 กิโลเมตร จะถึงจุดหมายปลายทาง คือ “ผามะนาว”

ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5



ตารางที่ 2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ปี 2564

สภาพสังคม	จำนวน (แห่ง)
แหล่งน้ำตามธรรมชาติ	
อ่างเก็บน้ำ	4
สถานบันการศึกษา	
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	6
โรงเรียนระดับประถมศึกษา	7
โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา	1
โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะในหมู่บ้าน(แห่ง)	
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ	1
สำนักงานเทศบาลตำบลโคกตะเคียน	1
วัด และสำนักสงฆ์	8
สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ	
ผามะนาว	1

ที่มา: (แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2561 – 2565) เทศบาลตำบลโคกตะเคียน)



7) หมอдинอาสา กรมพัฒนาที่ดิน

หมอдинอาสาในตำบลโคกตะเคียน มีจำนวน 14 ราย คือ

1. นายสุพิน เสาไย	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
2. นายสำนวน ไต้ไธร์	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
3. นายนางเขียน ตลับทอง	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
4. นายวิทยา สง่างาม	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
5. นายสา ตีมาก	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
6. นายจ้านง เสาวพันธ์	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
7. นายน้อย บุตรดี	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
8. นายทิว โฉลกดี	หมอдинอาสาระดับตำบล
9. นายลวด เมินดี	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
10. นายสอบ รสสุขหอม	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
11. นายสุวรรณชาติ แสนบุตร	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
12. นายทองพันธ์ แสงสุวรรณ	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
13. นายอภิชัย งามเลิศ	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
14. นายสุนทร ศรีเพชร	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน

(กรมพัฒนาที่ดิน, 2564)

8) การถือครองที่ดิน

ปี 2562 ประชากรตำบลโคกตะเคียนจำนวน 6,953 คน ถือครองที่ดินเฉลี่ยคนละ 12.40 ไร่

9) ลักษณะทางเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของชุมชนตำบลโคกตะเคียน ส่วนใหญ่ชาวบ้านมีอาชีพหลักคือ ทำการเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำสวน ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกอ้อย ปลูกยางพารา เป็นต้น ชาวบ้านบางส่วนประกอบอาชีพรับจ้างเสริม เช่น รับจ้างทั่วไป กรรมกรหรืองานก่อสร้าง

9.1) การประกอบอาชีพ

9.1.1) อาชีพทำเกษตรกรรม อาชีพภาคการเกษตรเป็นอาชีพหลักของประชาชนในตำบลโคกตะเคียน คิดเป็นร้อยละ 90 ของประชากรทั้งหมดในตำบลโคกตะเคียน อาชีพภาคเกษตรกรรมในตำบลโคกตะเคียน ประกอบด้วย

- 1) การทำนาข้าว เป็นอาชีพหลักของประชาชนในตำบลโคกตะเคียนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน และเกือบทุกครัวเรือนในตำบลโคกตะเคียนจะต้องมีการประกอบอาชีพนี้ พันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูกส่วนใหญ่จะเป็นข้าวที่ตอบสนองตลาด คือ ข้าวหอมมะลิ 105 และข้าว กข 15 เป็นหลัก
- 2) การทำไร่มันสำปะหลังและไร่อ้อย จะกระทำในพื้นที่ดอนที่สูงเป็นส่วนใหญ่
- 3) ทำสวน ชาวสวนจะมีการทำสวนในพื้นที่ใกล้แหล่งน้ำ ส่วนมากเป็นผักประเภทต่างๆ ที่สามารถนำไปขายได้ สามารถสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านได้เป็นอย่างดี
- 4) การเลี้ยงสัตว์ เช่น โค, กระบือ, เป็ด, ไก่, สุกร และเลี้ยงปลา ซึ่งเป็นรายได้อีกทางของเกษตรกรในตำบลโคกตะเคียน เป็นการสร้างรายได้เสริม



9.1.2) อาชีพค้าขาย ตำบลโคกตะเคียนเป็นตำบลที่ห่างจากตัวอำเภอกาบเชิงประมาณ 10 กิโลเมตร ทำให้ชาวตำบลโคกตะเคียนมีการประกอบอาชีพค้าขายจำนวนมากพอสมควร คิดเป็นประมาณร้อยละ 5 - 10 จากประชากรทั้งหมดของตำบล แบ่งเป็นร้านขายของชำ , ขายอาหารตามสั่ง , ขายก๋วยเตี๋ยว , ขายผัก , และขายผลไม้ เป็นต้น สินค้าที่ใช้ประกอบอาชีพนี้มีทั้งผลผลิตในหมู่บ้าน เช่น ผัก หรือผลไม้ที่ชาวบ้านปลูกเอง และสินค้าที่นำมาจากข้างนอกนำมาขายในหมู่บ้าน เช่น ข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน สถานที่ที่ชาวบ้านใช้ประกอบอาชีพมีทั้งในหมู่บ้าน และนำสินค้าไปขายที่ตลาดสี่แยกอำเภอกาบเชิง อาชีพค้าขายสามารถสร้างรายได้ให้กับคนในหมู่บ้านประมาณเดือนละ 20,000 - 30,000 บาท หรือบางครอบครัวอาชีพค้าขายเป็นอาชีพเสริมที่สร้างรายได้หลังจากฤดูทำนา ทำให้ไม่ว่างงานมีรายได้ตลอดทั้งปี อาชีพค้าขายเป็นอาชีพที่ต้องควบคุมการใช้จ่ายเงินเป็นอย่างยิ่งเนื่องจาก ซึ่งบางครอบครัวที่ประกอบอาชีพนี้ต้องหาเงินมาลงทุนในอัตราที่มากพอสมควร จนทำให้เป็นหนี้จากแหล่งทุนทั้งในและนอกระบบ ปัจจุบันพบว่าชาวบ้านที่ประกอบอาชีพค้าขายมีหนี้ในระบบกับธนาคารออมสิน , ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ เฉลี่ยประมาณครอบครัวละ 100,000 - 200,000 บาท

9.1.3) อาชีพรับจ้างทั่วไป ไม่ใช่อาชีพหลักของชาวตำบลโคกตะเคียนเป็นอาชีพเสริมจากการว่างเว้นในฤดูทำนา คนในตำบลส่วนมากหลังฤดูทำนาเสร็จสิ้น จะเดินทางออกไปรับจ้างในต่างจังหวัดที่มีการจ้างแรงงาน ซึ่งอาชีพรับจ้างเป็นอาชีพที่ไม่มั่นคง สร้างรายได้ให้คนในหมู่บ้านเฉลี่ยประมาณเดือนละ 7,000 - 10,000 บาท อาชีพรับจ้างทั่วไปส่วนมากจะส่งผลกระทบต่อคนในหมู่บ้าน และครอบครัว คือ เป็นอาชีพที่คนในครอบครัวไม่มีเวลาอยู่ด้วย ปล่อยให้ลูกต้องอยู่กับตา ยาย ทำให้บางครั้งครอบครัวขาดความอบอุ่น ทำให้เด็กและเยาวชนขาดคุณดูแลเอาใจใส่ ปัญหาเด็กและเยาวชน เป็นต้น

9.2) ด้านแรงงาน

ตำบลโคกตะเคียนเป็นตำบลที่ห่างจากตัวอำเภอกาบเชิงประมาณ 10 กิโลเมตร ทำให้ชาวตำบลโคกตะเคียนมีการประกอบอาชีพค้าขายจำนวนมากพอสมควร คิดเป็นประมาณร้อยละ 5 - 10 จากประชากรทั้งหมดของตำบล แบ่งเป็นร้านขายของชำ , ขายอาหารตามสั่ง , ขายก๋วยเตี๋ยว , ขายผัก , และขายผลไม้ เป็นต้น สินค้าที่ใช้ประกอบอาชีพนี้มีทั้งผลผลิตในหมู่บ้าน เช่น ผัก หรือผลไม้ที่ชาวบ้านปลูกเอง และสินค้าที่นำมาจากข้างนอกนำมาขายในหมู่บ้าน เช่น ข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน สถานที่ที่ชาวบ้านใช้ประกอบอาชีพมีทั้งในหมู่บ้าน และนำสินค้าไปขายที่ตลาดสี่แยกอำเภอกาบเชิง อาชีพค้าขายสามารถสร้างรายได้ให้กับคนในหมู่บ้านประมาณเดือนละ 20,000 - 30,000 บาท หรือบางครอบครัวอาชีพค้าขายเป็นอาชีพเสริมที่สร้างรายได้หลังจากฤดูทำนาทำให้ไม่ว่างงานมีรายได้ตลอดทั้งปีอาชีพค้าขายเป็นอาชีพที่ต้องควบคุมการใช้จ่ายเงินเป็นอย่างยิ่งเนื่องจาก ซึ่งบางครอบครัวที่ประกอบอาชีพนี้ต้องหาเงินมาลงทุนในอัตราที่มากพอสมควร จนทำให้เป็นหนี้จากแหล่งทุนทั้งในและนอกระบบ ปัจจุบันพบว่าชาวบ้านที่ประกอบอาชีพค้าขายมีหนี้ในระบบกับธนาคารออมสิน , ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ เฉลี่ยประมาณครอบครัวละ 100,000 - 200,000 บาท ประชากรส่วนใหญ่จะใช้แรงงานจากคนภายในตำบลเพราะ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ นอกนั้นเป็นรับจ้างทั่วไป รับราชการ รับเหมาก่อสร้าง และงานอื่นๆ



9.3) ด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร

แหล่งน้ำทางการเกษตรไม่เพียงพอ ในพื้นที่ตำบลโคกตะเคียน มีแหล่งน้ำที่สำคัญหลายแห่ง คือ อ่างเก็บน้ำระกา อ่างเก็บน้ำเขื่อนสำโรง อ่างเก็บน้ำบ้านโนนสวรรค์ อ่างเก็บน้ำบ้านสว่างนิคม ซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญที่ใช้ในการเพาะปลูก มีพื้นที่หมู่บ้านที่ติดกับเขตพื้นที่ป่าไม้ คือ ป่าทุ่งมน-บักได-ตาเบา (หมายเลข 6) มีน้ำตกสาวหลง เป็นแหล่งทำมาหากิน มีฝายมะนาวเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของตำบล แต่แหล่งน้ำธรรมชาติเหล่านี้ไม่เพียงพอต่อการอุปโภค-บริโภค และการทำการเกษตรของเกษตรกรตำบลโคกตะเคียนในช่วงฤดูแล้ง

(แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2561 - 2565) เทศบาลตำบลโคกตะเคียน)

9.4) ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2562 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 219,168.65 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 66,709.42 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 146,806.87 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 46,264.05 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 72,361.78 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 20,445.37 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-6 และรูปที่ 2-8

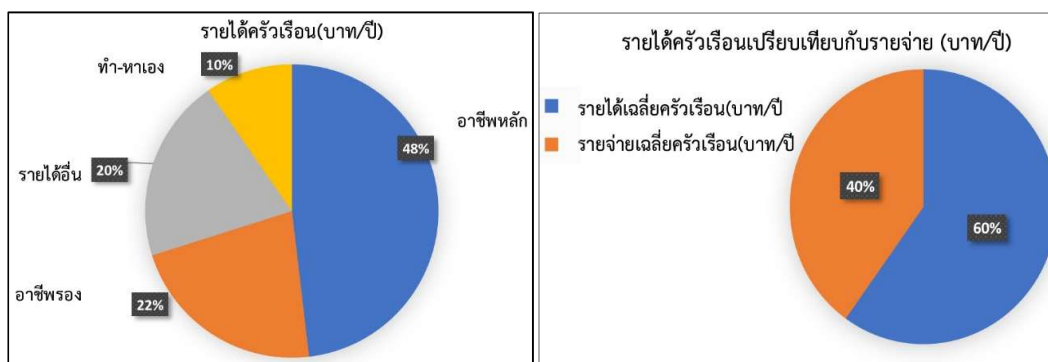
(กรมการพัฒนาชุมชน, 2562)



ตารางที่ 2-6 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ปี 2562

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง				
ตำบลโคกตะเคียน	105,509.12	48,169.705	44,385.157	21,104.67	219,168.65	66,709.42	146,806.87	46,264.05
หมู่ที่ 1 บ้านกู่	55,034.65	28,282.18	56,014.85	13,706.93	153,038.61	57,999.62	87,930.70	33,324.58
หมู่ที่ 2 บ้านหินโคน	85,136.08	62,556.96	44,677.22	26,170.89	218,541.14	67,047.57	152,718.35	46,853.40
หมู่ที่ 3 บ้านโคกตะเคียน	155,317.37	48,338.92	40,808.98	19,622.75	264,088.02	66,721.18	163,101.62	41,207.22
หมู่ที่ 4 บ้านสวาย	119,181.03	42,559.48	41,672.41	13,848.28	217,261.21	71,801.42	127,831.03	42,246.15
หมู่ที่ 5 บ้านโนนสวรรค์	171,374.05	68,404.58	40,390.84	16,366.41	296,535.88	75,283.33	190,316.79	48,316.86
หมู่ที่ 6 บ้านจารย์	67,452.23	44,687.90	36,579.62	17,764.33	166,484.08	55,612.77	149,433.76	49,917.23
หมู่ที่ 7 บ้านโนนทอง	130,810.95	42,405.47	47,905.47	20,500.00	241,621.89	65,807.59	142,459.22	38,799.87
หมู่ที่ 8 บ้านไทรงาม	62,714.71	43,470.59	45,411.76	30,382.35	181,979.41	50,508.57	127,492.65	35,385.71
หมู่ที่ 9 บ้านอีสานพัฒนา	83,445.38	30,647.90	32,705.88	18,008.40	164,807.56	49,153.13	127,428.57	38,005.01
หมู่ที่ 10 บ้านโคกเวียง	66,938.78	44,258.50	42,790.48	19,047.62	173,035.37	52,337.86	120,504.08	36,448.77
หมู่ที่ 11 บ้านโคกตะเคียน	69,273.50	45,730.77	44,756.41	13,226.50	172,987.18	65,500.00	120,146.15	45,492.23
หมู่ที่ 12 บ้านน้อยแสนสุข	197,458.65	78,954.89	52,670.68	34,105.26	363,189.47	80,911.56	142,706.77	31,792.29
หมู่ที่ 13 บ้านโคกตะเคียนสามัคคี	106,121.88	33,867.86	43,721.43	24,557.14	208,268.30	114,906.65	199,412.05	110,020.44
หมู่ที่ 14 บ้านสว่างนิยม	106,868.42	60,209.87	51,286.18	28,158.55	246,523.03	60,340.58	203,814.47	49,886.96

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2562)



รูปที่ 2-8 รายได้-รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ย ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์



บทที่ 3

ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ คือ 1) ทรัพยากรป่าไม้ 2) ทรัพยากรน้ำ และ 3) ทรัพยากรดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

1) ป่าไม้ตามกฎหมาย ได้แก่ ป่าทุ่งมน-บักได-ตาเมา (หมายเลข 6)

ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-1 และรูปที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย

รายชื่อ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
ป่าทุ่งมน-บักได-ตาเมา (หมายเลข 6)	80,502	84.52
พื้นที่นอกเขตป่า	13,892	15.48

2) ป่าตามมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่

2.1) การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 12 พฤศจิกายน 2506 และ 17 กุมภาพันธ์ 2536)

- เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 32,489 ไร่
- เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 41,023 ไร่
- เขตพื้นที่กั้นออกและพื้นที่นอกเขตป่า เนื้อที่ 35,150 ไร่

ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-2

2.2) ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528)

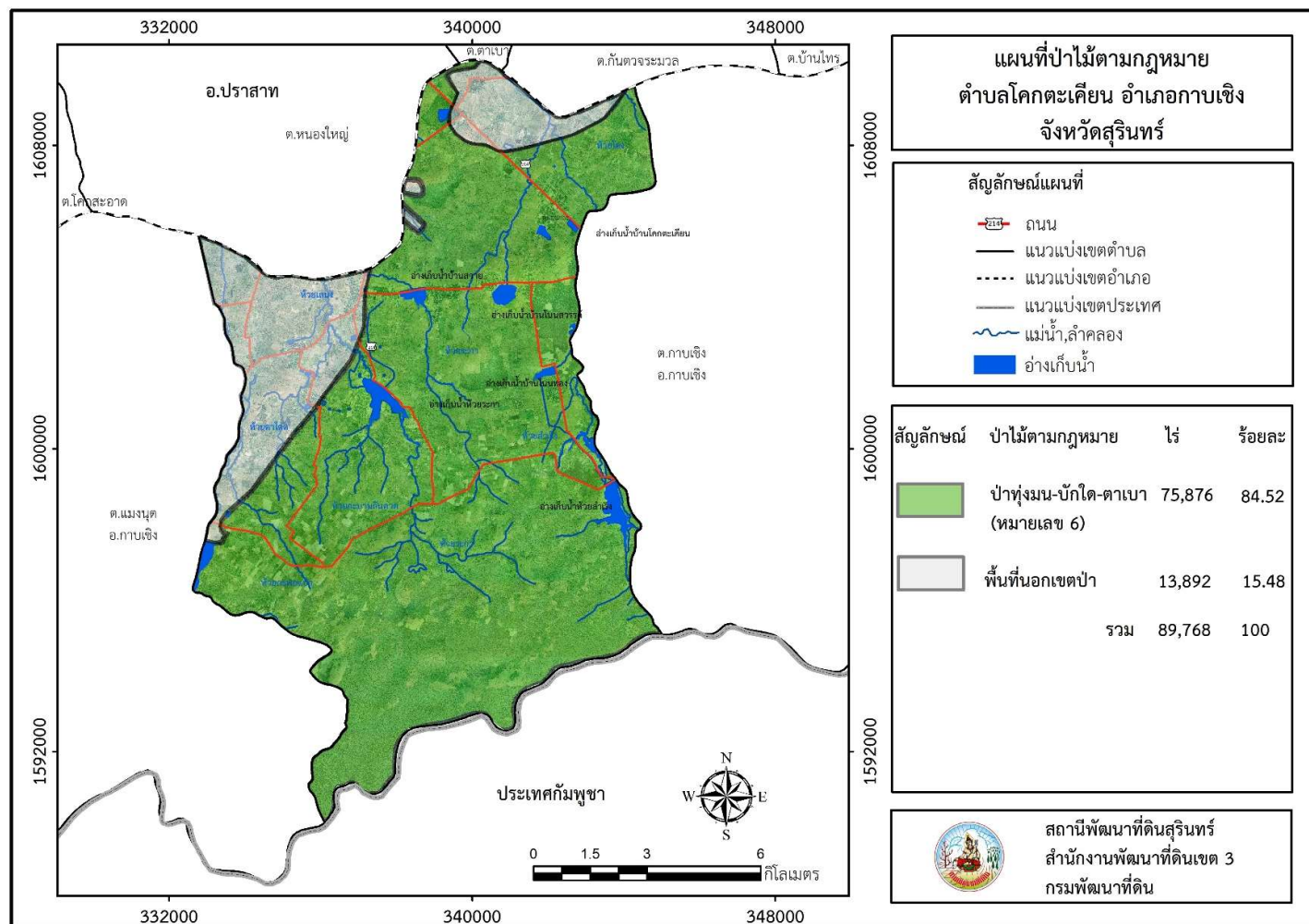
- ชั้นที่ 3A เนื้อที่ 2,497 ไร่
- ชั้นที่ 3B เนื้อที่ 398 ไร่
- ชั้นที่ 4A เนื้อที่ 20,392 ไร่
- ชั้นที่ 4B เนื้อที่ 20,948 ไร่
- ชั้นที่ 5A เนื้อที่ 2,018 ไร่
- ชั้นที่ 5B เนื้อที่ 43,515 ไร่

ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-3

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้น คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย



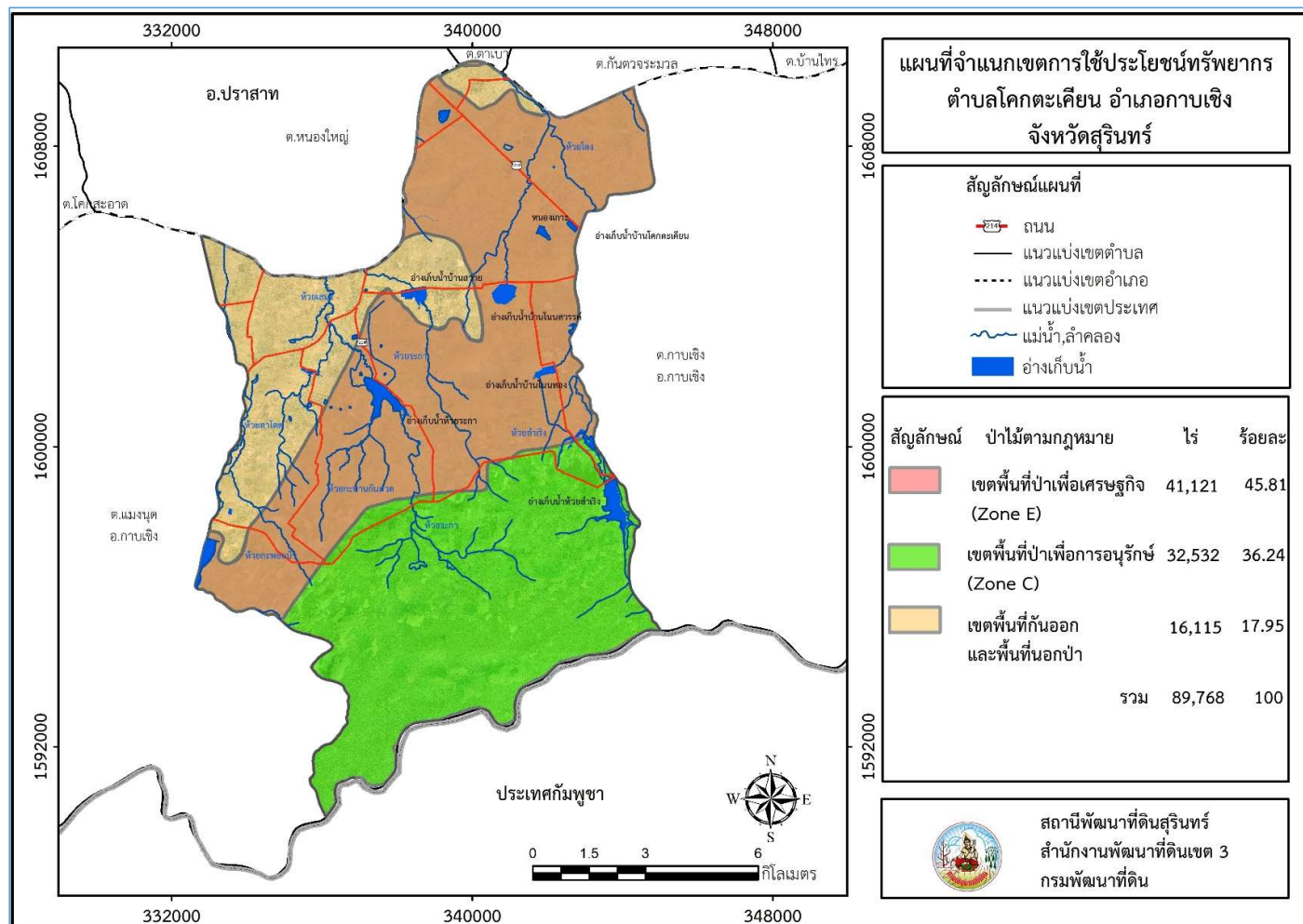
แผนการใช้ที่ดินตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์



รูปที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์



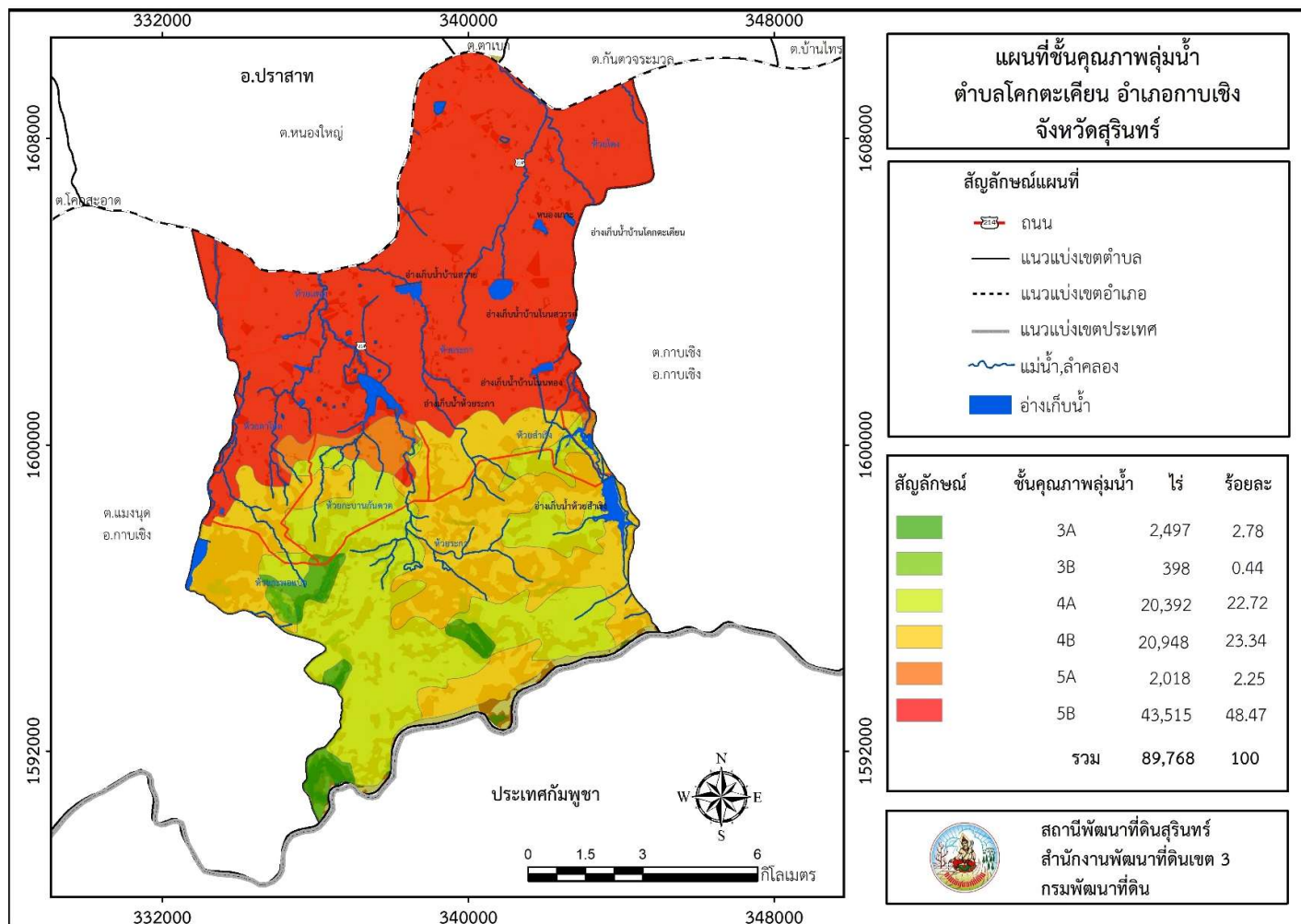
แผนการใช้ที่ดินตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์



รูปที่ 3-2 การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์



แผนการใช้ที่ดินตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์



รูปที่ 3-3 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์



3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 น้ำผิวดิน

1) แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ ห้วยระกา ห้วยสำเริง ห้วยเสนง ห้วยตาโตด ห้วยโงง ห้วยกะบานกันตวด ห้วยกะพอแป้ว

2) การพัฒนาแหล่งน้ำ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำห้วยบ้านสวาย อ่างเก็บน้ำห้วยสำเริง อ่างเก็บน้ำห้วยระกา อ่างเก็บน้ำบ้านโนนทอง และบ่อน้ำในไร่นา จำนวน 179 บ่อ (ปีงบประมาณ 2548-2564) ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-4

3.2.2 น้ำใต้ดิน

ในปัจจุบันมีบ่อบาดาลจำนวน 26 บ่อ ปริมาณน้ำบาดาลที่คาดว่าจะพัฒนาได้อยู่ในเกณฑ์น้อยกว่า 10 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง และมีปริมาณสารละลายทั้งหมดที่ละลายได้น้อยกว่า 500 มิลลิกรัมต่อลิตร

ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-2 และรูปที่ 3-5

ตารางที่ 3-2 บ่อบาดาล ตำบลตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

ลำดับ	พิกัด		ประเภทบ่อ	สภาพน้ำ	ความลึก	ระดับน้ำ
	Latitude	Longitude			เจาะ (ม.)	ปกติ (ม.)
1	14.53540915	103.5346704	บ่ออุบโกล-บริโกล	ใช้ได้-น้ำจืด	68	7
2	14.52489613	103.5345634	บ่ออุบโกล-บริโกล	ใช้ได้-น้ำจืด	30.49	6.1
3	14.52679097	103.5325838	บ่ออุบโกล-บริโกล	ใช้ได้-น้ำจืด	30	3.6
4	14.49058346	103.5071890	บ่ออุบโกล-บริโกล	ใช้ได้-น้ำจืด	56	10
5	14.51995365	103.5334261	บ่ออุบโกล-บริโกล	ใช้ได้-น้ำจืด	90	4.5
6	14.55060661	103.5107859	บ่ออุบโกล-บริโกล	ใช้ได้-น้ำจืด	36.59	3.05
7	14.54338112	103.508830	บ่ออุบโกล-บริโกล	ใช้ได้-น้ำจืด	90	22
8	14.50688470	103.5206813	บ่ออุบโกล-บริโกล	ใช้ได้-น้ำจืด	42.68	6.1
9	14.50743699	103.5208261	บ่ออุบโกล-บริโกล	ใช้ได้-น้ำจืด	43.1	7.5
10	14.49393269	103.4741762	บ่ออุบโกล-บริโกล	ใช้ได้-น้ำจืด	50	8
11	14.49296718	103.4738674	บ่ออุบโกล-บริโกล	ใช้ได้-น้ำจืด	50	14.4
12	14.49204295	103.4740778	บ่ออุบโกล-บริโกล	ใช้ได้-น้ำจืด	36.59	12.2
13	14.48866672	103.5329462	บ่ออุบโกล-บริโกล	ใช้ได้-น้ำจืด	36.59	4.57
14	14.48444905	103.5364158	บ่ออุบโกล-บริโกล	ใช้ได้-น้ำจืด	54.88	4.57
15	14.48280673	103.5368625	บ่ออุบโกล-บริโกล	ใช้ได้-น้ำจืด	54.88	4.57
16	14.48921950	103.5360690	บ่ออุบโกล-บริโกล	ใช้ได้-น้ำจืด	33	5.4
17	14.48881324	103.5346986	บ่ออุบโกล-บริโกล	ใช้ได้-น้ำจืด	30	3.9
18	14.48319005	103.5374538	บ่ออุบโกล-บริโกล	ใช้ได้-น้ำจืด	47	3
19	14.51560619	103.5320173	บ่ออุบโกล-บริโกล	ใช้ได้-น้ำจืด	50	6
20	14.51311866	103.5288420	บ่ออุบโกล-บริโกล	ใช้ได้-น้ำจืด	36.59	12.2
21	14.48002554	103.4747258	บ่ออุบโกล-บริโกล	ใช้ได้-น้ำจืด	65	9



ตารางที่ 3-2 ต่อ

ลำดับ	พิกัด		ประเภทบ่อ	สภาพน้ำ	ความลึก	ระดับน้ำ
	Latitude	Longitude			เจาะ (ม.)	ปกติ (ม.)
22	14.47730493	103.4831212	บ่ออุบิโศค-บริโศค	ใช้ได้-น้ำจืด	70	5
23	14.47928160	103.7114644	บ่ออุบิโศค-บริโศค	ใช้ได้-น้ำจืด	60	6
24	14.47706125	103.4831786	บ่ออุบิโศค-บริโศค	ใช้ได้-น้ำจืด	36.59	4.57
25	14.47990022	103.4777045	บ่ออุบิโศค-บริโศค	ใช้ได้-น้ำจืด	30.49	5.18
26	14.47748629	103.4818120	บ่ออุบิโศค-บริโศค	ใช้ได้-น้ำจืด	30	4.5

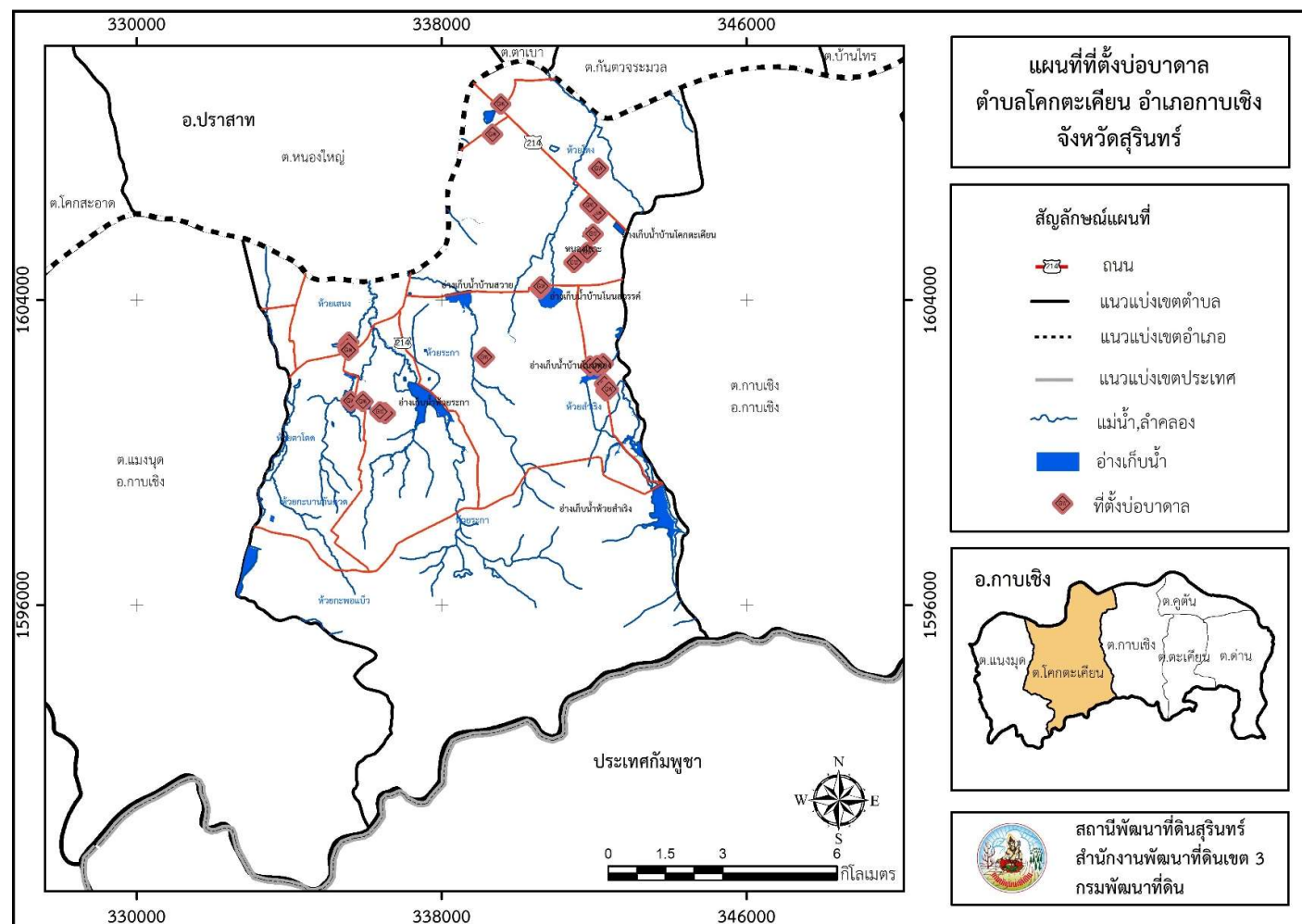
หมายเหตุ: แสดงเฉพาะบ่อบาดาลที่มีข้อมูลสมบูรณ์

ที่มา: กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2562)





แผนการใช้ที่ดินตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์



รูปที่ 3-5 ที่ตั้งบ่อบาดาล ตำบลตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์



3.3 ทรัพยากรดิน

3.3.1 สถานภาพทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วย

1) ชุดดินค้ำบัง (Kg) สภาพพื้นที่ ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีการระบายน้ำดีปานกลาง คือ

1.1) ดินคล้ายชุดดินค้ำบังที่เป็นทรายหนา (Kg-tks)

- หน่วยแผนที่ดิน Kg-tks-sLB: ดินคล้ายชุดดินค้ำบังที่เป็นทรายหนา มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 6,279 ไร่ หรือร้อยละ 6.99 ของพื้นที่ตำบล

2) ชุดดินละหานทราย (Lah) สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงดีปานกลางมีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,981 ไร่ หรือร้อยละ 3.32 ของพื้นที่ตำบล

3) ชุดดินมหาสารคาม (Msk) สภาพพื้นที่เป็นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดีปานกลาง คือ

3.1) ดินคล้ายชุดดินมหาสารคามที่มีจุดประสีเทา

- หน่วยแผนที่ดิน Msk-gm: ดินคล้ายชุดดินมหาสารคามที่มีจุดประสีเทา ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา มีเนื้อที่ 5,045 ไร่ หรือร้อยละ 5.62 ของพื้นที่ตำบล

3.2) หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินมหาสารคามและดินคล้ายชุดดินมหาสารคามที่เป็นทรายหนามาก

- หน่วยแผนที่ Msk-Msk-vtk-sLB: หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินมหาสารคามและดินคล้ายชุดดินมหาสารคามที่เป็นทรายหนามาก มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,611 ไร่ หรือร้อยละ 6.25 ของพื้นที่ตำบล

4) ชุดดินนาดูน (Nad) สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 1-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,611 ไร่ หรือร้อยละ 6.25 ของพื้นที่ตำบล

6) ชุดดินหนองบุญนา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย สภาพพื้นที่เป็นที่ราบหรือที่เกือบราบ มีการระบายค่อนข้างเลว ดินมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ มีเนื้อที่ 3,609 ไร่ หรือร้อยละ 4.02 ของพื้นที่ตำบล

7) ชุดดินโนนแดง (Ndg) สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,882 ไร่ หรือร้อยละ 5.44 ของพื้นที่ตำบล

8) ชุดดินปักธงชัย (Pct) สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนชัน ความลาดชัน 1-20 % เป็นดินลึกมาก ดินบนเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินร่วน สีนํ้าตาลเข้มหรือสีน้ำตาลปนแดงเข้ม ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดปานกลาง (pH 5.5-6.0) ดินล่างเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินร่วนเหนียวปนทราย สีแดงปนเหลืองถึงสีแดง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด มากถึงเป็นกรดจัด (pH 4.5-5.5) มีเนื้อที่ 4,738 ไร่ หรือร้อยละ 5.38 ของพื้นที่ตำบล



- 8.1) ดินคล้ายชุดดินปึกธงชัยที่มีจุดประสีเทา
- หน่วยแผนที่ Ptc-gm-slA/b: สภาพพื้นที่เป็นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนชัน มีความลาดชัน 1-20 เปอร์เซ็นต์ มีการระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 224 ไร่ หรือร้อยละ 0.25 ของพื้นที่ตำบล
- 8.2) ดินคล้ายชุดดินปึกธงชัยที่มีธาตุเป็นต่างสูง
- หน่วยแผนที่ Ptc-hb-slB: มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 1,593 ไร่ หรือร้อยละ 1.77 ของพื้นที่ตำบล
- 9) ชุดดินภูพาน (Pu) สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเนินเขา มีความลาดชัน 1-35 เปอร์เซ็นต์ มีการระบายน้ำดีอาจพบจุดประสีน้ำตาลแก่หรือเหลืองปนแดงปริมาณเล็กน้อย อาจพบลูกกรังปริมาณเล็กน้อยร่วมกับเศษหินทรายในหน้าตัดดิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงกรดเล็กน้อย (pH 5.0-6.5) ในดินบน และกรดจัดมากถึงกรดจัด (pH 4.5-5.5) ในดินล่าง มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 35,753 ไร่ หรือร้อยละ 39.83 ของพื้นที่ตำบล
- 10) พื้นที่เบ็ดเตล็ด (Miscellaneous areas) มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 796 ไร่ หรือร้อยละ 0.89 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ดิน คือ
- 14.2) หน่วยแผนที่ดิน zW: พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 796 ไร่ หรือร้อยละ 0.89 ของพื้นที่ตำบล
- 11) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (zSC) มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ สภาพพื้นที่สูงชันถึงสูงชันมากที่สุด มีเนื้อที่ 281 ไร่ หรือร้อยละ 0.31 ของพื้นที่ตำบล
ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-3 ถึง 3-4 และรูปที่ 3-6



แผนการใช้ที่ดินตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 3-3 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

หน่วย แผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
Kg	ชุดดินค้ำบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	8,477	9.44
Kg-tks	ดินคล้ายชุดดินค้ำบที่เป็นทรายหนา	6,279	6.99
Lah	ชุดดินละหานทราย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	2,981	3.32
Msk	ชุดดินมหาสารคาม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	2,957	3.29
Msk-gm	ดินคล้ายชุดดินมหาสารคามที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	5,045	5.62
Msk-gm-Msk-vtks	หน่วยเชิงซ้อนของดินคล้ายชุดดินมหาสารคามที่มีจุดประสีเทาและดินคล้ายชุดดินมหาสารคามที่เป็นทรายหนามาก	5,611	6.25
Nad	ชุดดินนาดูน สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 1-5 เปอร์เซ็นต์	4,706	5.24
Nbn	ชุดดินหนองบุญนามมีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย สภาพพื้นที่เป็นที่ราบหรือที่เกือบราบ มีการระบายค่อนข้างเร็ว	3,609	4.02
Ndg	ชุดดินโนนแดง สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว	4,882	5.44
Ptc	ชุดดินปักธงชัยสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนชัน ความลาดชัน 1-20 เปอร์เซ็นต์	4,738	5.28
Ptc-gm	ดินคล้ายชุดดินปักธงชัยที่มีจุดประสีเทาสภาพพื้นที่เป็นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนชัน มีความลาดชัน 1-20 เปอร์เซ็นต์	224	0.25
Ptc-hb	ดินคล้ายชุดดินปักธงชัยที่มีธาตุเป็นต่างสูง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	1,593	1.77
Pu	ชุดดินภูพาน สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเนินเขา มีความลาดชัน 1-35 เปอร์เซ็นต์	35,753	39.83
Wk-RC	หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินวังน้ำเขียวกับที่ดินหินพื้นโผล่	1,837	2.05
zSC	พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน	281	0.31
zW	พื้นที่น้ำ	796	0.89
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		89,768	100.00

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2562)



แผนการใช้ที่ดินตำบลตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

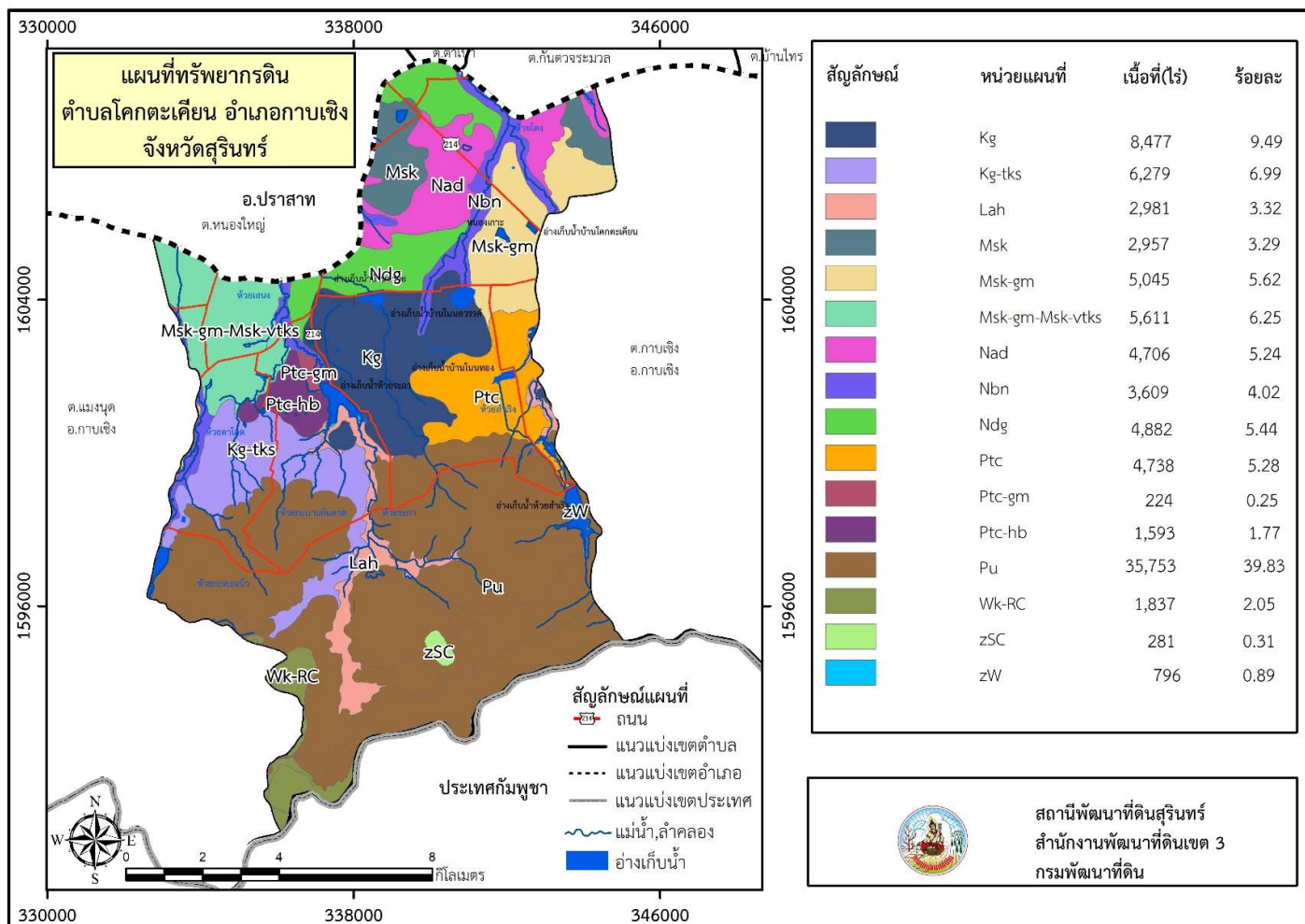
ตารางที่ 3-4 สมบัติดิน ตำบลตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	การระบายน้ำ	CEC (meq/g)	BS (%)	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ฟอสฟอรัส ที่เป็นประโยชน์ (P ₂ O ₅)	โพแทสเซียม ที่เป็นประโยชน์ (K ₂ O)	ความอุดมสมบูรณ์ ของดิน	เนื้อที่	
										ไร่	ร้อยละ
Kg	2-5	ดี	<10	>35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	8477	9.44
Kg-tks	0-2	ดี	<10	>35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	6,279	6.99
Lah	0-2	ดี	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	2,981	3.32
Msk	2-5	ดีปานกลาง	<10	>35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	2,957	3.29
Msk-gm	0-2	ดีปานกลาง	<10	>35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	5,045	5.62
Msk-gm-Msk-vtks	0-2	ดีปานกลาง	<10	>35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	5,611	6.25
Nad	2-5	ค่อนข้างเลว	<10	>35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	4,706	5.24
Nbn	0-2	เลว	<10	>35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	3,609	4.02
Ndg	0-2	เลว	<10	>35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	4,882	5.44
Ptc	2-5	ค่อนข้างเลว	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	4,738	5.28
Ptc-gm	0-2	ดี	<10	>35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	224	0.25
Ptc-hb	2-5	ดี	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	1,593	1.77
Pu	5-12	ดี	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	35,753	39.83
Wk-RC	20-35	ดี	<10	<35	0-50	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	1,837	2.05
zSC	-	-	-	-	-	-	-	-	-	281	0.31
zW	-	-	-	-	-	-	-	-	-	796	0.89
รวมเนื้อที่ทั้งหมด										89768	100.00

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2562)



แผนการใช้ที่ดินตำบลตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์



รูปที่ 3-6 ทรัพยากรดิน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์



3.3.2 การชะล้างพังทลายของดิน

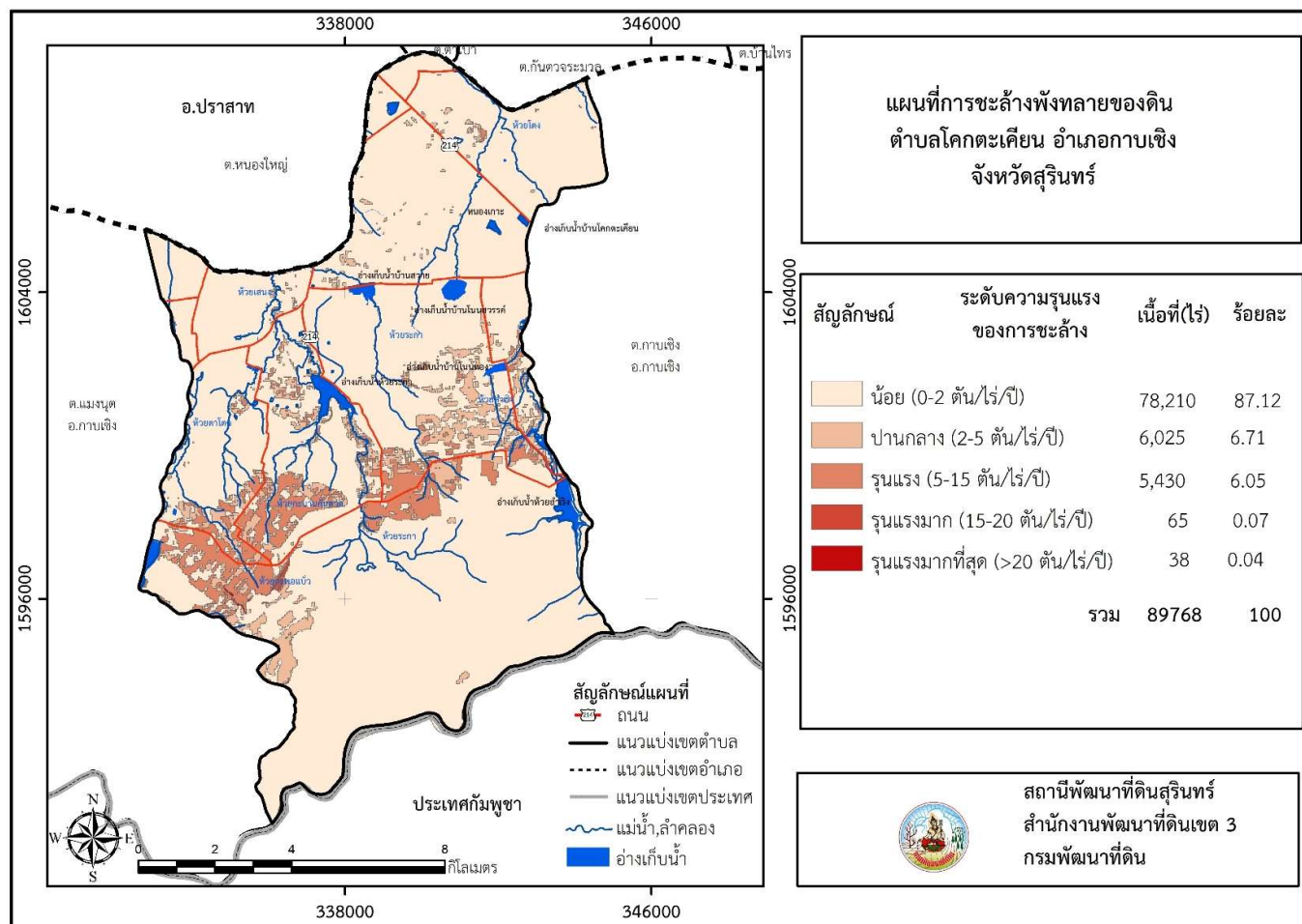
จากการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation; USLE) ตำบลตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์มีการชะล้างพังทลายของดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-5 และรูปที่ 3-7

ตารางที่ 3-5 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

การชะล้างพังทลายของดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
น้อย (0-2 ตัน/ไร่/ปี)	78,210	87.12
ปานกลาง (2-5 ตัน/ไร่/ปี)	6,025	6.71
รุนแรง (5-15 ตัน/ไร่/ปี)	5,430	6.05
รุนแรงมาก (15-20 ตัน/ไร่/ปี)	65	0.07
รุนแรงมากที่สุด (>20 ตัน/ไร่/ปี)	38	0.04
รวม	89,768	100.00



แผนการใช้ที่ดินตำบลตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์



รูปที่ 3-7 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์



บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1. หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

- 1) พื้นที่ (Area)
- 2) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- 3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

- 1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- 2) ความต้องการของชุมชน
- 3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- 4) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- 1) ปัญหาทรัพยากรดิน
- 2) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- 3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- 4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่างๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลโคกตะเคียน คือ

- 1) ขาดแคลนน้ำ
- 2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 3) กรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน

4.2.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และเทศบาลตำบลโคกตะเคียน มีความต้องการ 3 ประการ คือ



1) แก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน

2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ

3) ต้องการกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน

1) กรณีการแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดินนั้น การชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่มีรายละเอียดดังนี้

น้อย เนื้อที่ 78,210 ไร่ (87.12%)

ปานกลาง เนื้อที่ 6,025 ไร่ (6.71%)

รุนแรง เนื้อที่ 5,430 ไร่ (6.05%)

รุนแรงมาก เนื้อที่ 65 ไร่ (0.42%)

รุนแรงมากที่สุด เนื้อที่ 38 ไร่ (0.04%)

เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินดังกล่าว มีความจำเป็นต้องจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

ในส่วนของคุณภาพดินของดินนั้น จากการวิเคราะห์ดินในพื้นที่ตำบลโคกตะเคียน พบว่า

ปฏิกริยาของดินส่วนใหญ่มีสภาพเป็นกรด ควรปรับสภาพให้เป็นกลาง

ธาตุอาหารที่สำคัญ คือ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม ค่อนข้างต่ำ จำเป็นต้องมีการปรับปรุง

2) กรณีการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ตำบลโคกตะเคียน คือ บ่อน้ำในไร่นา ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร

อนึ่ง บ่อน้ำในไร่นา มิได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำมาทำนา แต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลนเท่านั้น จากการตรวจสอบบ่อน้ำในไร่นาที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวน 179 บ่อ (ตารางที่ 4-1 และรูปที่ 4-1) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะลงในเขตการใช้ที่ดิน ซึ่งจะมีทั้งที่นาข้าวและที่ปลูกพืชไร่ อาจจะเป็นบ่อน้ำในไร่นาเพิ่มเติม หรือขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่

จากการร้องขอของเกษตรกรให้นำน้ำใต้ดินมาใช้นั้น กรมพัฒนาที่ดินจะประสานกับส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

การที่พื้นที่การเกษตรขาดความชื้นในดินเร็วกว่าปกติหลังฝนทิ้งช่วงนั้น สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือขาดอินทรีย์วัตถุในดินที่จะช่วยอุ้มน้ำไว้เพื่อการเติบโตของพืช

อย่างไรก็ตาม กรณีปัญหาการขาดแคลนนํ้านั้นได้มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการดำเนินการ ดังนี้

2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

2.1.1) โครงการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะ (หนองม่วง) บ้านหินโคน หมู่ที่ 2

2.1.2) โครงการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะ(สระแดง) บ้านสวาย หมู่ที่ 4

2.1.3) โครงการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะ(หนองตาเมา) บ้านจารย์ หมู่ที่ 6

2.1.4) โครงการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะบริเวณสนามกีฬาหมู่บ้าน บ้านไทรงาม หมู่ที่ 8

2.1.5) โครงการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะ ทิศใต้ของหมู่บ้าน บ้านอีสานพัฒนา หมู่ที่ 9



2.1.6) โครงการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะ ทิศใต้ของหมู่บ้าน บ้านน้อยแสนสุข หมู่ที่ 12

2.2) การพัฒนาระบบส่งน้ำ

2.2.1) โครงการก่อสร้างท่อลอดเหลี่ยม (บล็อกคอนเวิร์ส) บริเวณอ่างเก็บน้ำ บ้านโนนสวรรค์บ้านโนนสวรรค์ หมู่ที่ 5

2.2.2) โครงการก่อสร้างท่อลอดเหลี่ยม (บล็อกคอนเวิร์ส) บริเวณห้วย นายบุญโฮม สุขแสงศรีบ้านโนนทอง หมู่ที่ 7

2.3 การก่อสร้างฝาย

3.3.1) โครงการปรับปรุงซ่อมแซมฝายน้ำล้น บริเวณนา นายละเมียด จำปาทอง บ้านโคกตะเคียน หมู่ที่ 3

3.3.2) โครงการปรับปรุงซ่อมแซมฝายน้ำล้น บริเวณนา นางเทวี แก้วกล้า บ้านโคกตะเคียน หมู่ที่ 3

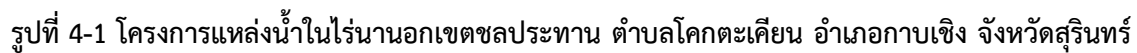
3.3.3) โครงการก่อสร้างฝายน้ำล้น บริเวณสะพานต่าง บ้านโคกตะเคียน หมู่ที่ 11

การดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำดังกล่าวนี้จะมีรายละเอียดในบทที่ 7 หัวข้อ 7.5



ตารางที่ 4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

ปี พ.ศ.	จำนวน (บ่อ)
2548	18
2549	12
2552	2
2555	3
2556	25
2557	47
2558	14
2559	6
2560	31
2562	8
2564	13
รวม	179





3) กรณีความต้องการกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินนั้น ควรจะเป็นภาระหน้าที่ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)

อนึ่งในกรณีของราษฎรที่ทำกินอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยหลวงนั้น ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2562 เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2562 โดยมีบทบัญญัติมาตรา 64 เกี่ยวข้องกับการอนุญาตให้ผู้ถือครองที่ดินอยู่สามารถทำกินต่อไปได้อีก 20 ปี ตามเงื่อนไขของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยมีรายละเอียดในภาคผนวกที่ 1

ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมกับชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

- 1.1) ดินเสื่อมโทรม
- 1.2) น้ำขาดแคลน
- 1.3) การไร้กรรมสิทธิ์ที่ดิน
- 1.4) การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) จัดหาแหล่งน้ำ
- 2.3) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร
- 2.4) แก้ปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 5 ประการ คือ

- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.2) ขาดแคลนน้ำอุปโภค/บริโภค
- 3.3) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.4) พื้นที่ป่าไม้ลดลง
- 3.5) ราษฎรเรียกร้องสิทธิ์ในที่ดิน

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

- 4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่ต้นเหินจากตะกอน
- 4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง
- 4.3) รายได้น้อย
- 4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

- 5.1) บ่อตักตะกอน
- 5.2) ฝายชะลอน้ำ



5.3) คันดิน

5.4) ปลูกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ

5.5) ปฏิรูปที่ดิน

พื้นที่ราบ

5.8) จัดรูปแปลงนา

5.9) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด

5.10) บ่อน้ำไร่นา

5.11) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ

5.12) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย

อนาคต

(1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล

(2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-2



รูปที่ 4-2 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์



4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.3.1 พื้นที่ลุ่ม

1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ข้าวเจ้าพันธุ์มะลิ 105 และข้าวเจ้าพันธุ์มะลิ กข 25

2) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝนระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงพฤศจิกายน

3) พืชผัก เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงธันวาคม และจะปลูกพืชผักหลังการเก็บเกี่ยวข้าว ระหว่างเดือนธันวาคมถึงพฤษภาคม

4) ถั่วเขียว เกษตรกรจะปลูกถั่วเขียวในพื้นที่ลุ่ม ซึ่งสามารถปลูกได้เกือบตลอดปี

4.3.2 พื้นที่ดอน

1) มันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูกมันสำปะหลังช่วงต้นฤดูฝนระหว่างเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม ซึ่งจะมีอายุจากวันปลูกถึงเก็บเกี่ยวประมาณ 10-14 เดือน

2) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูก ได้แก่ ยางพารา

3) ไม้ผล ที่นิยมปลูก ได้แก่ มะม่วง และทุเรียน อินทผลัม

(รูปที่ 4-3)



ชนิดพืช	เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม													
1. ข้าว													
2. ข้าว-ข้าว													
3. ข้าว-พืชผัก													
4. ถั่ว													
บริเวณพื้นที่ดอน													
1. อ้อย													
2. มันสำปะหลัง													
3. ไม้ยืนต้น													
4. ไม้ผล													

รูปที่ 4-3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์



บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 ทรัพยากรดิน

จากการสำรวจทรัพยากรดินตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์โดยกองสำรวจดิน และวิจัยทรัพยากรดิน พบว่า มีดิน 8 ชนิด และ 5 ดินคล้ายชนิดดิน โดยมีการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 5-1

5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน

ประเภทการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย พืชเศรษฐกิจหลัก หรือพืชอัตลักษณ์ (Signature crops) ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์มี 9 ชนิด ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง อ้อย ยางพารา ถั่วเหลือง มะม่วง ทุเรียน และอินทผลุ้ม

5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน

จากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลและระดับจังหวัด (ต้นสนีย์ อรัณยวาสน์ และคำรณ ไทรพิทักษ์, 2562) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพและข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้

ข้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝน (r) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอิ่มตัวด้วยต่าง (b) และความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m) ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) และ ปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ (k) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cr-sicIA Lp-pic-silA Mkn-sIA Ph-sicIA และ Skt-sicIA

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการเขตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ly-slB Ly-slC Ly-slD Ly-vd-slB Mt-fl-slB Mt-fl-slC Mt-md,fl-slC Pae-mw,pic-slB Pao-slB Pao-slC Ty-gslC Ty-gslD Ty-gslE และ SC

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝน (r) และเนื้อดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอิ่มตัวด้วยต่าง (b) และความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) ความเป็นประโยชน์



ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m) ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) และปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ (k) สภาวะการหยั่งลึกของรากพืช มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) และสภาวะการเขตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ly-slB Ly-slC Ly-slD Ly-vd-slB Mt-fl-slB Mt-fl-slC Mt-md,fl-slC Pae-mw,pic-slB Pao-slB และ Pao-slC

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาวะการหยั่งลึกของรากพืช มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) และสภาวะการเขตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Lp-pic-silA Mkn-sIA Skt-sicIA Ty-gslC Ty-gslD และ Ty-gslE

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการเขตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cr-sicIA Ph-sicIA และ SC

มันสำปะหลัง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอึดตัวด้วยต่าง (b) และความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m) ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) และปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ (k) สภาวะการหยั่งลึกของรากพืช มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) และสภาวะการเขตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ly-slB Ly-slC Ly-vd-slB Mt-fl-slB Mt-fl-slC Mt-md,fl-slC Pae-mw,pic-slB Pao-slB และ Pao-slC

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาวะการหยั่งลึกของรากพืช มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) และสภาวะการเขตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ly-slD Ty-gslC และ Ty-gslD

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการเขตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cr-sicIA Lp-pic-silA Mkn-sIA Ph-sicIA Skt-sicIA Ty-gslE และ SC



อ้อย

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านปฏิกิริยาในดิน ส่งผลให้ดินมีความเป็นกรด (z) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝน (m) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ht-slB Ptk-Ndg-slB Ptk-slB Re-col-sLA และ Sik-sLA

ยางพารา

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) มีข้อจำกัดด้านความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝน (m) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ht-slB Ptk-Ndg-slB และ Ptk-slB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Re-col-sLA และ Sik-sLA

กล้วย

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝน (r) และเนื้อดิน (s) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอิ่มตัวด้วยต่าง (b) และความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) และความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m) ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) และปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ (k) สภาวะการหยั่งลึกของรากพืช มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) และสภาวะการเขตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Lp-pic-silA Ly-slB Ly-slC Ly-vd-slB Mkn-sLA Mt-fl-slB Mt-fl-slC Mt-md,fl-slC Pae-mw,pic-slB Pao-slB Pao-slC และ Skt-sicLA

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สภาวะการเขตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ly-slD

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้าน



การระบายน้ำ (o) และสภาวะการเกษตรกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cr-sic1A Ph-sic1A Ty-gslC Ty-gslD Ty-gslE และ SC

มะม่วง

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝน (r) และมีความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ly-slB Ly-slC Ly-slD Ly-vd-slB Mt-fl-slB Mt-fl-slC Mt-md,fl-slC Pae-mw,pic-slB Pao-slB และ Pao-slC

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการเกษตรกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cr-sic1A Lp-pic-silA Mkn-slA Ph-sic1A Skt-sic1A Ty-gslC Ty-gslD Ty-gslE และ SC

ทุเรียน

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m) มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝน ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) มี ข้อจำกัดด้านการระบายน้ำความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) และความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Chl-slA Kkl-slA Kkl-slB Ro-fl-lA Ry-lsA Tg-slA และ Tg-mw-slA

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ สภาวะการหยั่งลึกของรากพืช (r) มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cb-slA Kc-clC และ Sng-slA ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N) พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความมีเกลือมากเกินไป (x) และเป็นพื้นที่ลาดชัน ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ca-sic1A Kl-clA Ko-sclA Ko-pic,col-slA Mu-sic1A Mu-shj-sic1A Tc-sic1A และ SC

ปาล์มน้ำมัน

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o) มีข้อจ ากัดด้านการระบายน้ำ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) และความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cb-slA Chl-slA Kkl-slA Kkl-slB Ro-fl-lA Sng-slA Tc-sic1A Tg-slA และ Tg-mw-slA



ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลบ้านโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	มันสำปะหลัง	อ้อย	ยางพารา	กล้วย	มะม่วง	ทุเรียน	อินทผลัม
Kg	S2rbcmpk	N	S2nsz	N	N	N	N		N
Kg-tks	S2rcmpk	S3o	S2nsz	S2rompk	N	N	N		N
Lah	N	S2ons	S2nsz	S2rsbcmpkd	S3r	S3r	S3d		S3rd
Msk	N	S2ons	S2nsz	S2rsbcmpkdg	S3r	S3r	S3d		S3rd
Msk-gm	N	S2ons	S3g	S3g	S3r	S3r	S3d		S3rd
Msk-gm-Msk-vtk	N	S2ons	S2bcmpk	S2rsbcmpk	S3r	S3r	S2rbcmpk		S3r
Nad	S2rm	S2ons	N	S2rom	N	N	N		N
Nbn	N	S2ons	S2bcmpk	S2rsbcmpk	S3r	S3r	S2rbcmpk		S3r
Ndg	N	S2ons	S2bcmpkg	S2rsbcmpkg	S3r	S3r	S2rbcmpk		S3r
Ptc	N	S3o	S2snz	S2snz	S3o	S3r	S3d	S3z	S3rd
Ptc-gm	N	S2rsbcmpk	S2snz	S2snz	S3o	S3r	S2rbcmpk	S3z	S2osnz
Ptc-hb	N	S3o	S2snz	S2snz	S3o	S3r	S3d	S3z	S3rd
Pu	N	S3o	S2sn	S2sn	S2sn	S3r	S3d		S2snz
Wk-RC	N	N	S3rz	S3r	S3r	N	N	N	N
zSC	N	N	N	N	N	N	N	N	N

หมายเหตุ: 1) สมบัติดินจากตารางที่ 3-4

2) ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน: r = ปริมาณน้ำฝน s = เนื้อดิน o = การระบายน้ำ b = ความอึดตัวของดินต่าง
c = ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก m = ปริมาณอินทรีย์วัตถุ p = ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์
k = ปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ d = ความลึกของดิน g = ความลาดชัน



บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล

ในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้ได้ใช้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”¹ เป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550: 6-7) ได้หมายความว่า “ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปใช้และเผยแพร่ได้ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป



6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
1	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ²	มาตรา 72 (1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2	ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ³	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
3	คำแถลงนโยบายของ คณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562	<u>นโยบายหลัก</u> 5. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย 5.3 พัฒนาภาคเกษตร 5.3.2 ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังของภาครัฐ 5.3.4 ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร 5.3.5 ดูแลเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกิน แหล่งเงินทุน โครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยการผลิตต่างๆ 10. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน 10.2 ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินและลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน 10.3 ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน และทะเล <u>นโยบายเร่งด่วน</u> 4. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม
4	แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ⁴	ประเด็นย่อยที่ 2.1 จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศประเด็นย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

² ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอน 40 ก หน้า 18 ลงวันที่ 6 เมษายน 2560

³ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 82 ก หน้า 8 วันที่ 13 ตุลาคม 2561

⁴ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 24 ก หน้า 98. 102-103 ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 (เล่มที่ 4)



ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
5	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้ อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนา อย่างยั่งยืน
6	นโยบายและแผนการบริหาร จัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ของประเทศ (พ.ศ. 2560- 2579)	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุด ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
7	แผนพัฒนาภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2560-2565	ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และ เกษตรปลอดภัยเชื่อมโยงอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่ม สูง ยุทธศาสตร์ที่ 5 อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำให้คงความสมบูรณ์ จัดระบบการบริหารจัดการน้ำอย่างเหมาะสมและเชื่อมโยงพื้นที่เกษตร ให้ทั่วถึง ป้องกันและแก้ไขปัญหาลพิษหมอกควันอย่างยั่งยืน
8	การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 (พ.ศ. 2561-2565)	ประเด็นการพัฒนาที่ 2 การสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า เกษตรที่มีศักยภาพ ประเด็นการพัฒนาที่ 4 ดำรงทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ การ บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงานโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนสู่ การเป็นกลุ่มจังหวัดสีเขียว
9	ยุทธศาสตร์จังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2562	ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการเกษตรปลอดภัย และการค้า การลงทุน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน
10	ยุทธศาสตร์เกษตรและ สหกรณ์จังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2562	ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาการผลิตให้ได้มาตรฐาน เพิ่มมูลค่าผลผลิต และ ส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัย ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาเกษตร และสถาบันเกษตรกร ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน บริหารจัดการทรัพยากร ทางการเกษตร
11	ยุทธศาสตร์องค์การบริหาร ส่วนจังหวัดสุรินทร์ (พ.ศ. 2561-2564)	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบเศรษฐกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม
12	ยุทธศาสตร์การพัฒนา เทศบาลตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม



6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดิน อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจ ว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุด แต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงาน และนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยมีความมุ่งหมายให้การใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้น ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลโคกตะเคียน ใช้ยุทธศาสตร์จังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2562 เป็นแนวทาง ซึ่งยุทธศาสตร์จังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2562 ได้เชื่อมโยง กับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ รวมทั้งแผนพัฒนา รายสาขาต่างๆ หรือแผนเฉพาะด้าน เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น



6.4 เขตการใช้ที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ได้กำหนดออกเป็น 5 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่ป่าไม้ เขตพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตอุตสาหกรรม และพื้นที่แหล่งน้ำ รายละเอียดดังตารางที่ 6-2 และรูปที่ 6-1

ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

เขตการใช้ที่ดิน		เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
1.	เขตพื้นที่ป่าไม้	31,882	35.51
2.	เขตพื้นที่เกษตรกรรม	49,830	55.52
2.1	เขตนาข้าว	21,583	24.04
2.2	เขตปลูกพืชไร่	23,116	25.75
1)	เขตปลูกอ้อย	16,645	18.54
2)	เขตปลูกมันสำปะหลัง	6,296	7.01
3)	เขตปลูกปาล์มน้ำมัน	120	0.13
4)	เขตไร่ร้าง	55	0.06
2.3	เขตปลูกไม้ผล	126	0.16
1)	เขตปลูกมะม่วง	33	0.04
2)	เขตปลูกมะม่วงหิมพานต์	50	0.06
3)	เขตปลูกไม้ผลผสม	43	0.05
2.4	เขตปลูกไม้ยืนต้น	4,919	5.47
1)	เขตปลูกยางพารา	3,512	3.91
2)	เขตปลูกยูคาลิปตัส	1,247	1.39
3)	ไม้ปลูกเพื่อการค้า	12	0.01
4)	ไม้ยืนต้นผสม	148	0.16
2.5	เขตปลูกพืชสวน	8	0.01
	เขตปลูกพืชผัก	8	0.01
2.6	เขตปศุสัตว์	15	0.02
2.7	เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	63	0.07
3.	พื้นที่ชุมชนสิ่งปลูกสร้างและพื้นที่เบ็ดเตล็ด	5,243	5.84
4.	เขตอุตสาหกรรม	45	0.05
5.	พื้นที่แหล่งน้ำ	2,768	3.08
รวม		89,768	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์



6.4.1 เขตป่าไม้

มีเนื้อที่ 31,882 ไร่ หรือร้อยละ 35.51 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย และมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ ป่าป่าทุ่งมน-บักได-ตาเมา (หมายเลข 6) ไปถึงพื้นที่คงสภาพป่าแต่อยู่นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือพื้นที่ที่มีสภาพเป็นป่าสมบูรณ์แต่ได้รับการประกาศให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พื้นที่ชุ่มน้ำ และพื้นที่อื่นๆ เช่น ไม้ละเมาะ เป็นต้น ซึ่งเขตดังกล่าวเป็นพื้นที่แหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญของกลุ่มน้ำลำชี และกลุ่มน้ำห้วยทับทัน

6.4.2 เขตเกษตรกรรม

มีเนื้อที่ 49,830 ไร่ หรือร้อยละ 55.52 ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็น 7 เขต ดังนี้

1) เขตนาข้าว

1.1) เขตทำนา มีเนื้อที่ 21,583 ไร่ หรือร้อยละ 24.04 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้นับส่วนใหญ่ คือ ชุดดินมหาสารคาม (Msk) ชุดดินโนนแดง (Ndg) และชุดดินนาตูน (Nad) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก
- เนื้อดินเป็นดินปนทราย

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน
- เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ขุดลอกแหล่งน้ำให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น
- พัฒนาระบบส่งน้ำ และการระบายน้ำออกจากพื้นที่นา ช่วงที่ฝนตกชุก
- การปลูกพืชหลังนาเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น ถั่วเหลือง ปอเทือง และปลูกพืชผักปลอดภัย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน
- กระจายปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต และใช้ปุ๋ยอินทรีย์
- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่อง ฝายน้ำล้น การขุดลอกแหล่งน้ำ คลองส่งน้ำ และระบายน้ำ



2) *กรมการข้าว* สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการป้องกัน และกำจัด
โรคแมลงของข้าว

3) *องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น* สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อ
การเกษตร รวมทั้งการทำถนนเข้าสู่แปลงนาข้าว

2) เขตปลูกพืชไร่

2.1) *เขตปลูกข้าวอ้อย* มีเนื้อที่ 16,645 ไร่ หรือร้อยละ 18.54 ของเนื้อที่ตำบล
ชุดดินในเขตนี้นั้นส่วนใหญ่ คือชุดดินปากธงชัย (Ptc)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ส่วนใหญ่ดินค่อนข้างเป็นกรด
- การชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้
ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน

ลดจำนวนโรคและแมลงศัตรูพืชให้น้อยลง และลดการชะล้างพังทลายของดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใช้ปุ๋ยอินทรีย์

และปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล
- สนับสนุนการขุดบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) *กรมส่งเสริมการเกษตร* สนับสนุนพันธุ์ข้าวโพดที่ให้ผลผลิตสูง รวมทั้ง
เทคโนโลยีในการผลิต

2) *กรมชลประทาน* สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองส่งน้ำ



2.2) เขตปลูกมันสำปะหลัง มีเนื้อที่ 6,296 ไร่ หรือร้อยละ 7.01 ของเนื้อที่ตำบล
ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินละหานทราย (Lah) ชุดดินภูพาน (Pu) ชุดดินคำบัง (Kg) และชุดดิน
ปักธงชัย ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- มีการชะล้างพังทลายของดินสูงในพื้นที่ลาดชัน
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี
ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมและอบรมการใช้เทคโนโลยีในการปลูก
มันสำปะหลังให้ได้ผลผลิตสูง

2) กรมชลประทาน สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำ และฝายน้ำล้น

2.3) เขตปลูกปาล์มน้ำมัน มีเนื้อที่ 120 ไร่ หรือร้อยละ 0.13 ของเนื้อที่ตำบล
ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินคำบัง (Kg) ชุดดินละหานทราย (Lah) และชุดดินมหาสารคาม (Msk)
ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- มีการชะล้างพังทลายของดินสูงในพื้นที่ลาดชัน
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี
ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน



กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมและอบรมการใช้เทคโนโลยีในการปลูกมันสำปะหลังให้ได้ผลผลิตสูง
- 2) กรมชลประทาน สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำ และฝายน้ำล้น

3) เขตไม้ผล

3.1) เขตปลูกมะม่วง มีเนื้อที่ 33 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินค้ำบง (Kg) ชุดดินละหานทราย (Lah) และชุดดินปึกธงชั้น (Ptc) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- น้ำท่วมขังในฤดูฝน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี
- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา
- พัฒนาระบบการระบายน้ำออกจากพื้นที่ในช่วงฤดูฝน
- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยง

ของเกษตรกรรายย่อย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- สนับสนุนการจัดรูปแปลงนา และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อทำ

การเกษตรผสมผสาน

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมชลประทาน สนับสนุนขุดคลองระบายน้ำ เพื่อระบบน้ำออกจากพื้นที่ในช่วงฝนตกชุก
- 2) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการทำเกษตรผสมผสาน

3.2) เขตปลูกมะม่วงหิมพานต์ มีเนื้อที่ 50 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล

ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินภูพาน (Pu) และชุดดินปึกธงชั้น (Ptc) ตามลำดับ



3.3) เขตปลูกไม้ผลผสม มีเนื้อที่ 43 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินค้ำบง (Kg) และชุดดินปักธงชัย (Ptc) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- น้ำท่วมขังในฤดูฝน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี

ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา
- พัฒนาระบบการระบายน้ำออกจากพื้นที่ในช่วงฤดูฝน
- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยง

ของเกษตรกรรายย่อย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- สนับสนุนการจัดรูปแปลงนา และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อทำ

การเกษตรผสมผสาน

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมชลประทาน สนับสนุนชุดคลองระบายน้ำ เพื่อระบบน้ำออกจากพื้นที่ในช่วงฝนตกชุก

2) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการทำการเกษตรผสมผสาน

4) เขตปลูกไม้ยืนต้น

4.1) เขตปลูกยางพารา มีเนื้อที่ 4,919 ไร่ หรือร้อยละ 5.47 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินค้ำบง (Kg) ชุดดินมหาสารคาม (Msk) ภูพาน (Pu) และชุดดินปักธงชัย (Ptc) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ



- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

การยางแห่งประเทศไทย ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี

ในการปลูกยางพาราคุณภาพดี และให้ผลผลิตสูง

อนึ่งหากเกษตรกรต้องการจะปรับเปลี่ยนยางพาราไปปลูกพืชชนิดอื่น ได้จัดทำทางเลือกไว้ให้ดังภาคผนวก 2

4.2) เขตปลูกคาลิปดัส มีเนื้อที่ 1,247 ไร่ หรือร้อยละ 1.39 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินภูพาน (Pu) ชุดดินคำบง (Kg) ชุดดินปักธงชัย (Ptc) และมหาสารคาม (Msk) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์

- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

กรมป่าไม้ ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกยูคาลิปตัส

และการตัดโค่นสักตามข้อกำหนดของกรมป่าไม้

4.3) เขตปลูกไม้ยืนต้นผสม มีเนื้อที่ 148 ไร่ หรือร้อยละ 0.16 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินภูพาน (Pu) ชุดดินมหาสารคาม (Msk) และชุติคำบง (Kg) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

- น้ำท่วมขังในฤดูฝน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา



- พัฒนาระบบการระบายน้ำออกจากพื้นที่ในช่วงฤดูฝน
- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยง

ของเกษตรกรรายย่อย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- สนับสนุนการจัดรูปแบบแปลงนา และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อทำ

การเกษตรผสมผสาน

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมชลประทาน สนับสนุนชุดคลองระบายน้ำ เพื่อระบบน้ำออกจากพื้นที่ในช่วงฝนตกชุก

- 2) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการทำการเกษตรผสมผสาน

5) เขตปลูกพืชสวนครัว

3.1) เขตปลูกกล้วย มีเนื้อที่ 8 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินปึกธงชัย (Ptc)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- น้ำท่วมขังในฤดูฝน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา
- พัฒนาระบบการระบายน้ำออกจากพื้นที่ในช่วงฤดูฝน
- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงของ

เกษตรกรรายย่อย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- สนับสนุนการจัดรูปแบบแปลงนา และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อทำ

การเกษตรผสมผสาน

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมชลประทาน สนับสนุนชุดคลองระบายน้ำ เพื่อระบบน้ำออกจากพื้นที่ในช่วงฝนตกชุก

- 2) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการทำการเกษตรผสมผสาน



6) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 15 ไร่หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินมหาสารคาม (Msk)

การจัดการที่ดินในอนาคต

- จัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้สัตว์มีน้ำกินและปลูกไม้ยืนต้นไว้เป็นร่มเงา จัดทำโครงการส่งเสริมด้านปศุสัตว์โดยกรมปศุสัตว์ให้ข้อเสนอแนะวิธีการเลี้ยงสัตว์ การปลูกและขยายพันธุ์หญ้าพันธุ์ดี การให้อาหารเสริม การผสมพันธุ์และการควบคุมโรค เป็นต้น
- ควบคุมมลภาวะด้านกลิ่น เสียง และน้ำเสียไม่ให้รบกวนและส่งผลกระทบต่อชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียงควบคุมและป้องกันโรคระบาดอย่างใกล้ชิดและเข้มงวด ปฏิบัติตามคำแนะนำของทางราชการอย่างเคร่งครัด
- ควบคุมมลพิษทางน้ำโดยมีนโยบายให้ผู้ก่อมลพิษต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและเสียค่าใช้จ่ายในการจัดการอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความสกปรกปนเปื้อนน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ

7) เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 63 ไร่หรือร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพพื้นที่เป็นสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง เป็นต้น

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ต้องปฏิบัติตามนโยบายด้านการใช้พื้นที่เพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอย่างเข้มงวด เนื่องจากกิจกรรมนี้อาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่ข้างเคียง
- ควรกำหนดเขตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้ชัดเจนเพื่อควบคุมและป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ

6.4.3 เขตชุมชนสิ่งปลูกสร้างและพื้นที่เบ็ดเตล็ด

มีเนื้อที่ 5,243 ไร่ หรือร้อยละ 5.84 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยเขตชุมชน สถานที่ราชการ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และระบบโครงข่ายคมนาคม จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลโคกตะเคียน (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2561) ร่วมกับจากการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

พื้นที่ชุมชนที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินนี้ เป็นชุมชนที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน หากมีการขยายตัวในอนาคต ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562

กิจกรรมของส่วนราชการอื่นที่ขอรับการสนับสนุนได้แก่

องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่อง เครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ ระบบประปาเพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน

6.4.4 เขตอุตสาหกรรม

มีเนื้อที่ 45 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรม และลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลโคกตะเคียน (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2561) ร่วมกับจากการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์



6.4.5 เขตแหล่งน้ำ

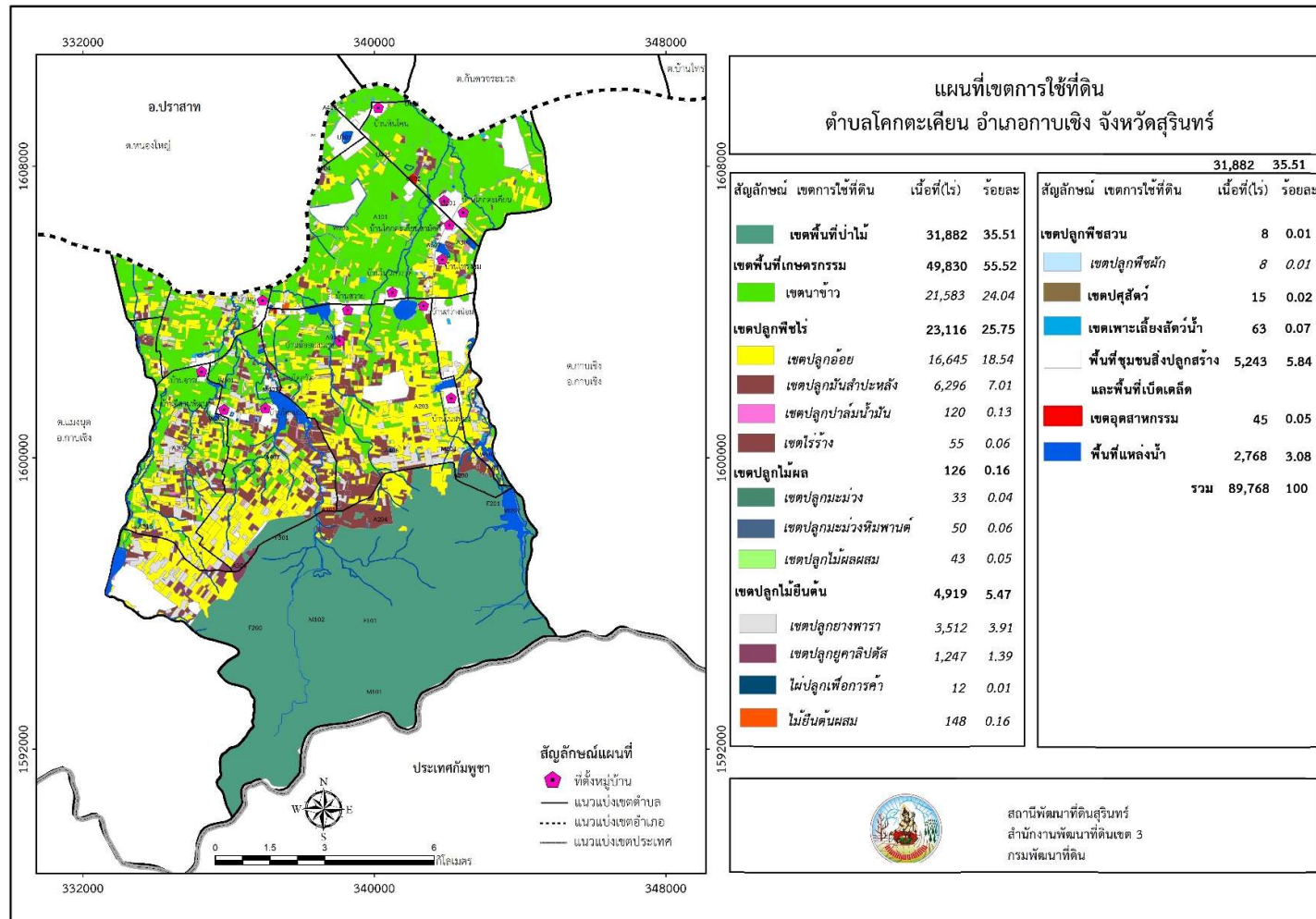
มีเนื้อที่ 2,768 ไร่ หรือร้อยละ 3.08 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึงต่างๆ อ่างเก็บน้ำและบ่อน้ำ แหล่งน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และใช้ในด้านเกษตรกรรม ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติและแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของชุมชน

แหล่งน้ำในเขตนี้เป็นแหล่งน้ำที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันจะมีการพัฒนาแหล่งน้ำในระยะต่อไป โปรดดูรายละเอียดในบทที่ 7 หัวข้อ 7.5 และ 7.6

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ ควรดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้ลำน้ำตื้นเขินและถูกบุกรุก หมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ



แผนการใช้ที่ดินตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์



รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์



6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน

เดือน \ ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม												
1. ข้าว-ข้าว-ปอเทือง			ข้าวนาปรัง		ปอเทือง		ข้าวนาปี					
2. ข้าว-ข้าวโพด-ปอเทือง			ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์		ปอเทือง		ข้าวนาปี					
3. ข้าว-พืชผัก-ปอเทือง			พืชผัก		ปอเทือง		ข้าวนาปี					
4. ถั่วเขียว												
5. เกษตรผสมผสาน												
บริเวณพื้นที่ดอน												
1. ข้าว-ปอเทือง					ปอเทือง				ข้าวนาปี			
2. อ้อย- ปอเทือง					ปอเทือง				อ้อย			
3. มันสำปะหลัง												
4. ไม้ยืนต้น												
5. ไม้ผล												

รูปที่ 6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์



6.6 การจัดการความเสี่ยง

การแก้ไขปัญหาตามที่มีข้อเสนอจากชุมชนและเทศบาลตำบลโคกตะเคียนให้แก้ไขปัญหารวม 6 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝายกั้นน้ำ ลำน้ำ เป็นต้น (2) สร้างอ่าง ฝายเก็บน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม (3) ก่อสร้างประปาโดยส่งน้ำด้วยท่อ P.E. (4) ขุดเจาะบ่อบาดาล (5) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ และ (6) ป้องกันน้ำท่วม นั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหาแต่ละเรื่องและแต่ละพื้นที่ได้ จำเป็นต้องดำเนินการเป็นระบบทั้งตำบล จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาทั้ง 6 ประการได้



บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลโคกตะเคียน ไปเสนอต่อสภาเทศบาลตำบลโคกตะเคียน เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินสุรินทร์ เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 4 โครงการ ดังนี้

- 1) การบริหารจัดการน้ำ
- 2) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 3) พันธุ์และป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- 4) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 1.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 1.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - 1.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
 - 1.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - 1.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
 - 1.1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
 - 1.1.6) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
 - 1.1.7) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์
 - 1.1.8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด



- 1.2) การบริหารจัดการน้ำ
 - 1.2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 1.2.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
 - 1.2.3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ
 - 1.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 1.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 1.3.2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน
 - 2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้
 - 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 2.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - 2.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
 - 2.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - 2.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
 - 2.1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
 - 2.1.6) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์
 - 2.1.7) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
 - 2.2) การบริหารจัดการน้ำ
 - 2.2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 2.2.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
 - 2.2.3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ
 - 2.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 2.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 2.3.2) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว
 - 3) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้
 - 3.1) การบริหารจัดการน้ำ
 - 3.1.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- (ตารางที่ 7-1)



7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

7.4.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

1.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสุรินทร์/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสุรินทร์)

1.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

1.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว)

1.4) ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

2.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสุรินทร์/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสุรินทร์)

2.2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

2.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

3) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพะเยา)

7.4.2 พื้นที่แหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานสุรินทร์)

(ตารางที่ 7-2)



7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลโคกตะเคียน ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ การพัฒนาระบบส่งน้ำ การก่อสร้างฝาย ดังนี้

7.5.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

- 1) โครงการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะ(หนองม่วง) บ้านหินโคน หมู่ที่ 2
- 2) โครงการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะ(สระแดง) บ้านสวาย หมู่ที่ 4
- 3) โครงการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะ(หนองตาเมา) บ้านจารย์ หมู่ที่ 6
- 4) โครงการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะบริเวณสนามกีฬาหมู่บ้าน บ้านไทรงาม หมู่ที่ 8
- 5) โครงการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะ ทิศใต้ของหมู่บ้าน บ้านอีสานพัฒนา หมู่ที่ 9
- 6) โครงการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะ ทิศใต้ของหมู่บ้าน บ้านน้อยแสนสุข หมู่ที่ 12

7.5.2 การพัฒนาระบบส่งน้ำ

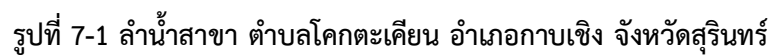
- 1) โครงการก่อสร้างท่อลอดเหลี่ยม (บล็อกคอนเวิร์ส) บริเวณอ่างเก็บน้ำบ้านโนนสวรรค์ บ้านโนนสวรรค์ หมู่ที่ 5
- 2) โครงการก่อสร้างท่อลอดเหลี่ยม (บล็อกคอนเวิร์ส) บริเวณห้วยนายบุญโฮม สุขแสงศรี บ้านโนนทอง หมู่ที่ 7

7.5.3 การก่อสร้างฝาย

- 1) โครงการปรับปรุงซ่อมแซมฝายน้ำล้น บริเวณนา นายละเมียด จำปาทอง บ้านโคกตะเคียน หมู่ที่ 3
- 2) โครงการปรับปรุงซ่อมแซมฝายน้ำล้น บริเวณนา นางเทวี แก้วกล้า บ้านโคกตะเคียน หมู่ที่ 3
- 3) โครงการก่อสร้างฝายน้ำล้น บริเวณสะพานต่าง บ้านโคกตะเคียน หมู่ที่ 11

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลโคกตะเคียน ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ดังนี้ โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ขนาดความจุ 1,260 ลูกบาศก์เมตร, โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมตามแผนที่การเกษตรเชิงรุก (Zoning by Agri-Map)

ปัญหาของตำบลโคกตะเคียนในภาพรวมจะสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาการขาดแคลนน้ำ และ (2) ปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน ปัญหารองลงมา คือ ปัญหาการถือครองที่ดินปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม





ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม		
1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 31,882 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 24,500 1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 208,250 1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 15,000 1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร 15,000 1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ 235,000 1.6 การรณรงค์ไถกลบตอซัง 350,000 1.7 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์ 102,000 1.8 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 1,800 2. การบริหารจัดการน้ำ 2.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ 9,900,000 2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 62,400 2.3 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ 9,900,000 3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ 120,000 3.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน 3,000,000	



ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 23,116 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	
1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 126 ไร่	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	10,500
1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 4,919 ไร่	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	89,250
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	7,500
	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	10,000
	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	94,000
	1.6 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	68,000
	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	1,200
	2. การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	9,900,000
	2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	20,800
	2.3 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ	9,900,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	120,000
	3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	425,000
1.5 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 15 ไร่	1. การบริหารจัดการน้ำ	
1.6 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ 63 ไร่	1.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	20,800

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ



ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 31,882 ไร่	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสุรินทร์/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสุรินทร์) 2. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว) 3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว) 4. ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 23,116 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 126 ไร่ 1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 4,919 ไร่	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสม และต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช(สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสุรินทร์/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสุรินทร์) 2. การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร) 3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร) 4. สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)
1.5 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 15 ไร่ 1.6 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ 63 ไร่	1. ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์)
2. พื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 2,768 ไร่	1. สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานสุรินทร์)



แผนการใช้ที่ดินตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ แผน 5 ปี (พ.ศ. 2565-2569)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2565	2566	2567	2568	2569		2565	2566	2567	2568	2569		
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.1 การส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารอินทรีย์	ราย	100	100	100	100	100	500	35,000	35,000	35,000	35,000	35,000	175,000	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ด พันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	10	10	10	10	10	50	297,500	297,500	297,500	297,500	297,500	1,487,500	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	1,500	1,500	1,500	1,500	1,000	7,000	22,500	22,500	22,500	22,500	15,000	105,000	พด.
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.4 การพัฒนากลุ่ม เกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลด การใช้สารเคมีทาง การเกษตร	กลุ่ม	5	5	5	5	5	2	25,000	25,000	25,000	25,000	25,000	125,000	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ย อินทรีย์	แห่ง	1	1	1	1	1	5	329,000	329,000	329,000	329,000	329,000	1,645,000	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.6 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์	ตัน	100	100	100	100	100	500	170,000	170,000	170,000	170,000	170,000	850,000	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	200	200	200	200	200	1,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	พด.
เขตนาข้าว	1.8 การรณรงค์เฝ้าระวังดินเค็ม	ไร่	1,000	700	500	500	500	3,200	350,000	245,000	175,000	175,000	175,000	1,120,000	พด.



แผนการใช้ที่ดินตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2565	2566	2567	2568	2569		2565	2566	2567	2568	2569		
	2. การบริหารจัดการน้ำ														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำ ในไร่นานอกเขต ชลประทาน	บ่อ	5	5	5	5	5	25	104,000	104,000	104,000	104,000	104,000	520,000	พด.
	3. การฟื้นฟูและป้องกัน การชะล้างพังทลายของ ดิน														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม,พื้นที่ แหล่งน้ำ	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อ การอนุรักษ์ดินและน้ำ แหล่งน้ำ	กล้า	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	1,000,000	240,000	240,000	240,000	240,000	240,000	1,200,000	พด.
	4. การจัดทำระบบอนุรักษ์ ดินและน้ำ														
เขตนาข้าว	4.1 การจัดระบบอนุรักษ์ ดินและน้ำ(Zoning by Agri-Map)	ไร่	0	300	300	300	300	1,200		600,000	600,000	600,000	600,000	2,400,000	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	4.2 การจัดทำระบบ อนุรักษ์ดินและน้ำพร้อม ปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	ไร่	250	250	250	250	250	1,250	425,000	425,000	425,000	425,000	425,000	2,125,000	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ



เอกสารอ้างอิง

บทที่ 1

คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา. 2551. **ปทานุกรมปฐพีวิทยา**. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

FAO. 1974. **A Land Capability Appraisal Indonesia: Interim Report**. (AGL/INS), Rome.

_____. 1993. **Guidelines for Land Use Planning**. Rome.

ADB. 2012. **The State of Pacific Towns and Cities: Urbanization in ADB's Pacific Developing Member Countries**. Mandaluyong City, Philippines.

NRC. 1975. **Land Use Planning**. The National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine, Washington, D.C.

Vink, A.P.A. 1975. **Land Use in Advancing Agriculture**. Springer-Verlag Berlin Heidelberg.

บทที่ 2

กรมการพัฒนาชุมชน. 2562. **รายได้-รายจ่ายต่อครัวเรือน ตำบลโคกตะเคียน ปี 2562**. ไฟล์ข้อมูล.

_____. 2562. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกร ปี 2562**. ไฟล์ข้อมูล.

กรมพัฒนาที่ดิน. 2564. **หมอดินอาสาตำบลโคกตะเคียน ปี 2564**. ไฟล์ข้อมูล.

กรมอุตุนิยมวิทยา. 2560. **ภูมิอากาศจังหวัดสุรินทร์**. ไฟล์ข้อมูล.

_____. 2562. **สถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2532-2561)**. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. ไฟล์ข้อมูล.

กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2561. **ข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินจังหวัดสุรินทร์**. ไฟล์ข้อมูล.

คณะกรรมการพัฒนาเทศบาลตำบลโคกตะเคียน. 2560. **แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565)**. เทศบาลตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์. ไฟล์ข้อมูล.

_____. 2562. **แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565)เพิ่มเติมและเปลี่ยนแปลง (ฉบับที่ 2)**. เทศบาลตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์. ไฟล์ข้อมูล.

บทที่ 3

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2564. **ข้อมูลบ่อน้ำบาดาล**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ไฟล์ข้อมูล.



กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2562. ข้อมูลทรัพยากรดิน. ไฟล์ข้อมูล.

กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน. 2564. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน มาตรฐาน 1: 25,000 (Shapefile).

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. กรุงเทพฯ.

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2561. แผนที่ชุดดิน มาตรฐาน 1: 25,000 (Shapefile). กรมพัฒนาที่ดิน. กรุงเทพฯ.

บทที่ 5

คันสนีย์ อรัญวาสี และคำรณ ไทรฟัก. 2562. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดิน ระดับตำบลและระดับจังหวัด.

บทที่ 6

กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาคะวันออกเฉียงเหนือ. 2561. แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตอนล่าง 1 พ.ศ. 2561-2565. ไฟล์ข้อมูล.

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550. การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสุรินทร์. 2563. ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์จังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2563. ไฟล์ข้อมูล.

_____. 2562. ยุทธศาสตร์จังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2563. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2559. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. 2560-2564). ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2560. ร่าง นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579). ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2563. แผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2563. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562. ไฟล์ข้อมูล.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์. 2564. ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ (พ.ศ. 2561-2564). ไฟล์ข้อมูล.



ภาคผนวกที่ 1

นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้

นโยบายของรัฐในกรณีนี้เป็นไปตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ดังนี้

- (1) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562
- (2) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562
- (3) มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 30 มิถุนายน 2541
- (4) มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 26 พฤศจิกายน 2561

โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ¹

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้มีการช่วยเหลือประชาชนที่ทำกินอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ ตามบทบัญญัติมาตรา 64 ดังนี้

มาตรา 64 ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช สำรวจการถือครองที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติแต่ละแห่งให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง และรัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายในการช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติที่มีการประกาศกำหนดมาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติโดยมิได้สิทธิในที่ดินนั้น เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อความเห็นชอบ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติ ภายใต้กรอบมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ หรือตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ 17 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 โดยต้องจัดให้มีแผนที่แสดงแนวเขตโครงการที่จะดำเนินการซึ่งจัดทำด้วยระบบภูมิสารสนเทศ หรือระบบอื่นซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา และมีระยะเวลาการบังคับใช้คราวละไม่เกินยี่สิบปี และอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาและคุณสมบัติของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการที่จะดำเนินการ หน้าที่ของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในการอนุรักษ์ พันธุ์ ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกิน และการสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกิน และมาตรการในการกำกับดูแล การติดตาม และการประเมินผลการดำเนินโครงการ

¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 71ก ลงวันที่ 29 พฤษภาคม 2562



ในกรณีบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินได้ครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือทำด้วยประการใดๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิม เก็บหา นำออกไปทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ดิน หิน กรวด หวาย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ หรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือนำหรือปล่อยสัตว์ ในเขตพื้นที่โครงการตามพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามมาตรา ๑๑๖ หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติธุระ และได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(2) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 ²

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้ช่วยเหลือประชาชนที่ทำกินอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ตามความในบทบัญญัติมาตรา 121 ดังนี้

มาตรา 121 ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชสำรวจการถือครองที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าแต่ละแห่งให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง และรัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายในการช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าที่มีการประกาศกำหนดมาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าโดยมิได้สิทธิในที่ดินนั้นเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ภายใต้กรอบเวลาตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ หรือตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากร ป่าไม้และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ 17 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 โดยต้องจัดให้มีแผนที่แสดงแนวเขตโครงการที่จะดำเนินการแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาและมีระยะเวลาบังคับใช้คราวละไม่เกินยี่สิบปี และอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาและคุณสมบัติของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชนภายใต้โครงการที่จะดำเนินการ หน้าที่ของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชนในการอนุรักษ์ พันธุ์ ดูแลรักษาสัตว์ป่า ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกิน และการสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกินและมาตรการในการกำกับดูแล การติดตาม และการประเมินผลการดำเนินโครงการ

² ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 71ก ลงวันที่ 29 พฤษภาคม 2562



ในกรณีบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินได้ครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใดๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลง สภาพพื้นที่ไปจากเดิม เก็บหา นำออกไป กระทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งสัตว์ป่า ไม้ ดิน หิน กรวด หวาย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศน์ หรือความหลากหลายทางชีวภาพ หรือนำหรือปล่อยสัตว์ในเขตพื้นที่โครงการตามพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามมาตรา นี้ หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติธุระ และได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(3) มติคณะรัฐมนตรี เรื่องการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ วันที่ 30 มิถุนายน 2541

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ ดังนี้

1. คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติได้พิจารณาทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้แล้ว มีความเห็นในเรื่องเกี่ยวกับการพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎร ให้ใช้ภาพถ่ายทางอากาศเป็นหลักร่วมกับหลักฐานอื่น และการกำหนดมาตรการการอยู่อาศัยในพื้นที่ป่าไม้ไม่ให้ขยายพื้นที่เพิ่มเติม มติคณะกรรมการฯ โดยสรุปให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) พิจารณาปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ โดยเฉพาะมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 17 เมษายน 2540 วันที่ 22 เมษายน 2540 และวันที่ 29 เมษายน 2540 โดยให้ใช้แนวทางมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 22 เมษายน 2540 เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในภาพรวมทั้งประเทศเป็นฐานในการปรับปรุงและนำความเห็นของคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติไปประกอบการพิจารณาด้วย

2. คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติได้ประชุมเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2541 เกี่ยวกับเรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ มีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยมีมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในพื้นที่ป่าไม้

โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ เพื่อเป็นการสงวนคุ้มครองป้องกันพื้นที่ป่าไม้ของชาติที่เหลืออยู่ไว้ให้ได้ จึงกำหนดมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในพื้นที่ป่าไม้ เป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้

1.1 ป่าสงวนแห่งชาติ

1) พื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร และพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจที่เสื่อมสภาพ
กรมป่าไม้ได้มอบพื้นที่ดังกล่าวให้ ส.ป.ก.นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามนโยบายรัฐบาล เมื่อปี พ.ศ. 2536 แล้วดังนั้นเพื่อให้นโยบายการปฏิรูปที่ดินของรัฐบาลสัมฤทธิ์ผลจึงให้ดำเนินการดังนี้

(1) ให้กรมป่าไม้ และ ส.ป.ก. ปฏิบัติตามข้อตกลงว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการกันพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติกลับคืนกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2538 โดยเร่งรัดดำเนินการให้แล้วเสร็จ ทุกป่าโดยเร็ว



(2) พื้นที่ที่ไม่สมควรนำไปปฏิรูปที่ดิน ให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามหน้าที่และความรับผิดชอบ และเพื่อเปิดโอกาสให้ราษฎรในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างเป็นรูปธรรม ให้กรมป่าไม้พิจารณาตามความเหมาะสมจัดการพื้นที่ที่มีสภาพป่าแปลงเล็ก แปลงน้อย ในพื้นที่ราบและมีใช้เป็นพื้นที่ที่ควรสงวนรักษาไว้เพื่อคุ้มครองระบบนิเวศ และสภาพแปลงดังกล่าวจะต้องไม่ติดกับป่าผืนใหญ่ โดยร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลท้องถิ่นและ ส.ป.ก. กรณีนี้ให้พิจารณาจัดทำเป็นพื้นที่ทดลองจัดการเป็นบางแห่งก่อน

(3) ให้ ส.ป.ก. นำผลการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงไปเร่งรัดกำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน เมื่อมีเขตปฏิรูปที่ดินแล้วให้ ส.ป.ก. เร่งรัดดำเนินการต่อไป และให้กำหนดเป็นเงื่อนไขการใช้ที่ดิน ส.ป.ก. ให้ราษฎรปลูกไม้ผลและ/หรือไม้ยืนต้นอย่างน้อยร้อยละ 20 ของเนื้อที่ที่ได้รับ กรณีเป็นพื้นที่ติดกับเขตป่าไม้จะต้องปลูกไม้ผลและ/หรือไม้ยืนต้นเป็นแนวกันชน และให้นำเอาวิธีการจัดรูปแปลงที่ดินให้มีขนาดเหมาะสมเพื่อใช้แก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินอยู่อาศัย/ทำกินของราษฎรในเขตป่าไม้ด้วย

2) พื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มเติมตามผลการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากร และที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 และ 17 มีนาคม 2535 ซึ่งกำหนดไว้ว่าเมื่อดำเนินการในพื้นที่ให้กรมป่าไม้ปรับแนวเขตได้ตามสภาพข้อเท็จจริงและความเหมาะสมในภูมิประเทศ ผลจากการปรับแนวเขตให้ดำเนินการ ดังนี้

(1) บริเวณพื้นที่ที่ปรับออกเป็นพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ หากมีราษฎรอยู่อาศัย/ทำกิน ให้กรมป่าไม้พิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสม

(2) พื้นที่ที่ผ่านการตรวจสอบและมีความเหมาะสมที่จะกำหนดไว้เป็นป่าเพื่อการอนุรักษ์ ให้กรมป่าไม้กำหนดเป็นป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ให้กรมป่าไม้จัดทำแนวเขตที่ชัดเจน และป้องกันดูแลคุ้มครองอย่างเข้มงวด ไม่ให้ราษฎรบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครองอยู่อาศัยทำกิน หากมีการบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครองให้ดำเนินการตามกฎหมายอย่างเฉียบขาด

1.2 ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี (พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1, ชั้นที่ 2 และเขตอนุรักษ์ป่าชายเลน)

เนื่องจากเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ได้กำหนดขึ้น เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ พันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ที่มีคุณค่าหายาก เพื่อการป้องกันภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัยและการพังทลายของดิน รวมถึงตลอดถึงเพื่อประโยชน์ด้านการศึกษา วิจัย นันทนาการของประชาชนและความมั่นคงของชาติ ดังนี้

1) ยืนยันนโยบายของรัฐที่จะไม่นำพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย และป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรีไปดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

2) ให้กรมป่าไม้สำรวจพื้นที่ที่มีการครอบครองให้ชัดเจน และขึ้นทะเบียนผู้ครอบครอง เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3) ให้กรมป่าไม้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎร โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศของกรมแผนที่ทหาร (หากไม่มีให้ใช้ภาพถ่ายดาวเทียม) ซึ่งถ่ายภาพพื้นที่นั้นไว้เป็นครั้งแรกหลังวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าตามกฎหมายครั้งแรก



ตรวจสอบร่องรอยการทำประโยชน์ต่อเนื่องมาก่อนวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก และต้องพิจารณาพร้อมกับพยานหลักฐานอื่น ซึ่งแสดงว่าได้มีการครอบครองทำประโยชน์ต่อเนื่องมาก่อนวันสงวนหวงห้ามด้วย

4) กรณีผลการตรวจพิสูจน์พบว่า ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินมาก่อน ให้กรมป่าไม้จัดทำขอบเขตบริเวณที่อยู่อาศัย/ทำกินให้ชัดเจน ห้ามขยายพื้นที่เพิ่มเติมโดยเด็ดขาด และดำเนินการตามกฎหมายเพื่อให้ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกิน ตามความจำเป็นเพื่อการครองชีพ แต่ถ้าเป็นพื้นที่ล่อแหลมคุกคามต่อระบบนิเวศ พื้นที่ที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการคุ้มครองดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ให้พิจารณาดำเนินการช่วยเหลือราษฎรตามความเหมาะสมเพื่อให้หาที่อยู่อาศัย/ทำกินแห่งใหม่ หรือดำเนินการเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากบริเวณนั้นไปอยู่อาศัย/ทำกินในพื้นที่ที่เหมาะสม โดยในพื้นที่รองรับให้มีการสนับสนุนด้านสาธารณูปโภคการพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรม รวมทั้งพิจารณารับรองสิทธิในที่ดินตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พื้นที่ที่ราษฎรได้เคลื่อนย้ายออกไปแล้ว ให้ทำการปลูกฟื้นฟูสภาพป่าต่อไป

5) กรณีผลการตรวจพิสูจน์พบว่า ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินหลังวันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก ให้กรมป่าไม้พิจารณาดำเนินการ ดังนี้

(1) ให้เคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ป่าอนุรักษ์นั้น แล้วทำการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมการเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ให้เตรียมแผนการรองรับในพื้นที่ที่เหมาะสม โดยสนับสนุนด้านสาธารณูปโภค การพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรม รวมทั้งการพิจารณารับรองสิทธิในที่ดินตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(2) หากยังไม่สามารถเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ได้ทันที ให้ดำเนินการควบคุมขอบเขตพื้นที่มิให้ขยายเพิ่มเติมโดยเด็ดขาด และในระหว่างรอการเคลื่อนย้ายให้จัดระเบียบที่อยู่อาศัย/ทำกินให้เพียงพอต่อการดำรงชีพ

6) การดำเนินการตาม 4) และ 5) จะต้องกำหนดเงื่อนไขการใช้พื้นที่ให้เป็นไปในรูปแบบของการอนุรักษ์ที่ยั่งยืน เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ และ/หรือสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

7) ให้ทุกส่วนราชการที่ดำเนินการพัฒนาพื้นที่สูง ทำการพัฒนาเฉพาะความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีพ

1.3 พื้นที่อื่นๆ ที่สงวนหรืออนุรักษ์ไว้เพื่อกิจการป่าไม้

กรณีที่มีราษฎรร้องเรียนเสนอปัญหาให้จังหวัดดำเนินการตั้งคณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยให้มีทั้งฝ่ายราชการและราษฎรฝ่ายละเท่าๆ กัน การตรวจสอบข้อเท็จจริงให้พิสูจน์การอยู่อาศัยครอบครองทำประโยชน์ในพื้นที่ให้ชัดเจนว่ามีมาก่อนหรือไม่ ราษฎรเดือดร้อนอย่างไร เคยได้รับการช่วยเหลือจากทางราชการมาแล้วหรือไม่ แล้วเสนอมาตรการหรือแนวทางแก้ไขปัญหามาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาตามมาตรการและแนวทางของแต่ละพื้นที่ที่เป็นปัญหา ทั้งนี้ ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบให้ความเป็นธรรมกับราษฎรให้มากที่สุด



2. ด้านการป้องกันพื้นที่ป่าไม้ และอื่น ๆ

2.1 ถ้ามีการกระทำการใดๆ อันเป็นการบุกรุกพื้นที่ป่าใหม่และ/หรือขยายพื้นที่อยู่อาศัย/ทำกินเพิ่มเติม หรือเป็นการทำลาย หรือกระทบกระเทือนต่อการรักษาป่าและ/หรือสิ่งแวดล้อม ให้ดำเนินการตามกฎหมายโดยเฉียบขาด และเพื่อป้องกันมิให้มีการยึดถือครอบครองพื้นที่ ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่สั่งให้ผู้กระทำผิดออกจากพื้นที่ ทำลาย รื้อถอน และ/หรือดำเนินการอื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

2.2 ให้คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติกำกับดูแลให้หน่วยงานหรือคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ประสานการปฏิบัติกันอย่างสอดคล้องและมีเอกภาพ เพื่อความมีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลในการป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ของชาติ

2.3 ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย โดยจัดให้องค์กรปกครองท้องถิ่น เช่น อบต.หรือสภาตำบล และชุมชนเข้ามาร่วมดูแลรักษาสภาพป่าไม้มิให้มีการบุกรุกทำลาย หรือกระทำการใดอันเป็นการกระทบกระเทือนต่อการรักษาป่าและ/หรือสิ่งแวดล้อม

2.4 ให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ระดับพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย แผนงาน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการป้องกันพื้นที่ 2) ด้านการควบคุมพื้นที่ 3) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 4) ด้านการติดตาม ประเมินผลและระบบข้อมูล โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการจัดการฯ อันจะทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้เป็นไปอย่างเป็นระบบ ยั่งยืน และเกิดความชัดเจนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

2.5 ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการแก้ไขปัญหาการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินที่ออกโดยมิชอบในพื้นที่ป่าไม้ ให้แล้วเสร็จเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

2.6 ให้สำนักงบประมาณพิจารณาสนับสนุนงบประมาณแผ่นดินให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินกิจกรรมตามนโยบาย มาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาในแต่ละประเภทพื้นที่ รวมถึงการดำเนินการแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในระดับพื้นที่ตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยให้เสนอขอตั้งงบประมาณเป็นปีๆ ไป

(4) มติคณะรัฐมนตรีเรื่อง พื้นที่เป้าหมายและกรอบมาตรการแก้ไขปัญหาการอยู่อาศัยและ ทำกินในพื้นที่ป่าไม้ (ทุกประเภท)

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2561 ลงมติว่า

1. เห็นชอบในหลักการตามกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอและให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรับความเห็นของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงบประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งข้อสังเกตของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาไปพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย ทั้งนี้ ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ถูกต้องเป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด



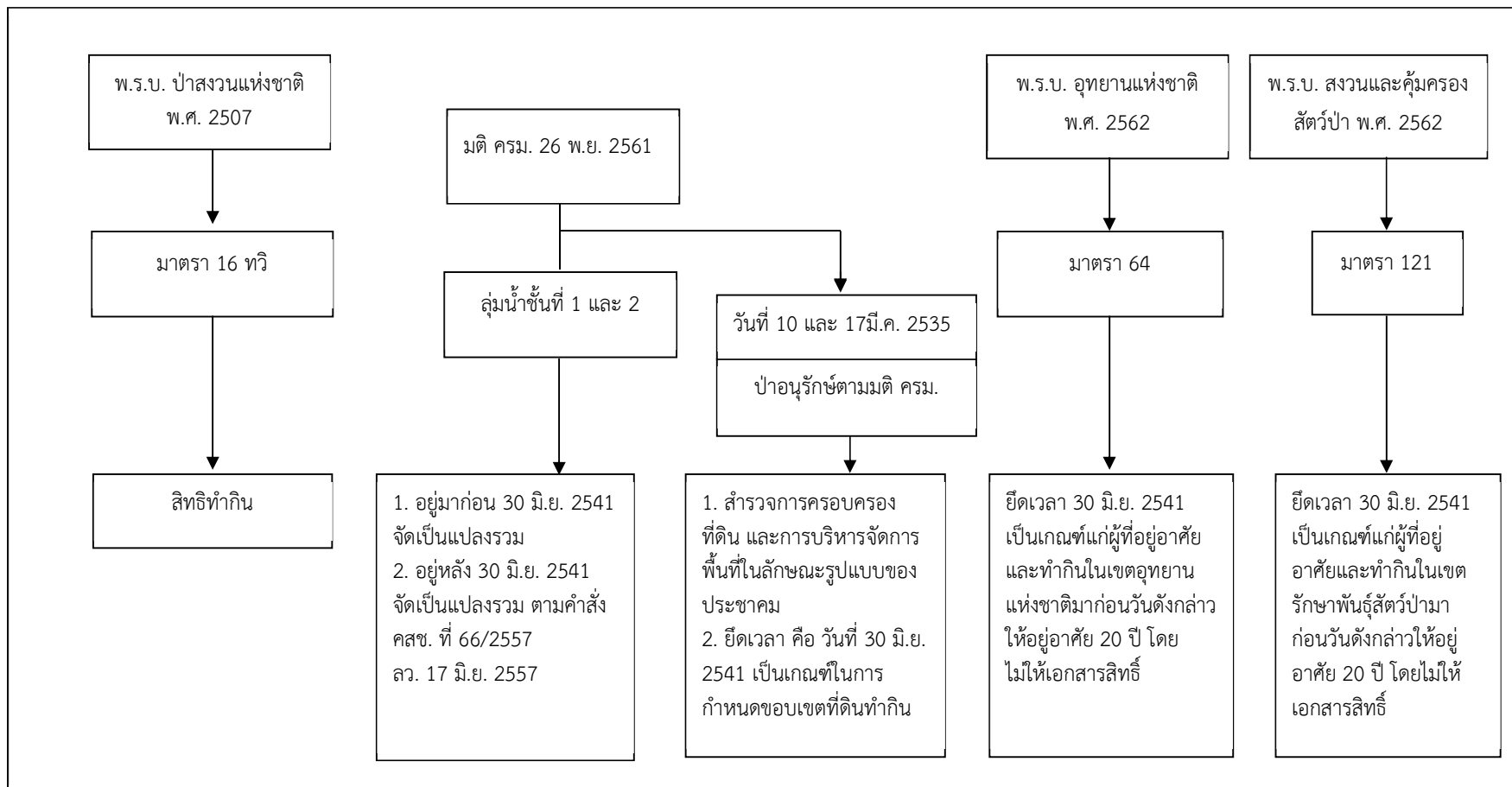
2. ในการดำเนินการตามกรอบมาตรการแก้ไขปัญหการอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้ (ทุกประเภท) ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้แก่ประชาชนทั่วไป ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย และเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน ถูกต้อง ตรงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจตนารมณ์ หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการจัดสรรที่ดินของแต่ละกลุ่มพื้นที่ รวมทั้งการปฏิบัติตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องและสิทธิของผู้ได้รับจัดสรรที่ดิน เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งและข้อพิพาทในภายหลัง

3. ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณากำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขการบุกรุกพื้นที่ป่าให้ชัดเจนและดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายอย่างจริงจังเพื่อไม่ให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพิ่มเติมอีก

พื้นที่เป้าหมาย	กรอบมาตรการแก้ไขปัญหา
กลุ่มที่ 1 ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3,4 และ 5 ก่อน มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541	อนุญาตให้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล (คทช.)
กลุ่มที่ 2 ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3,4 และ 5 หลัง มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 และต้องปฏิบัติตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 66/2557 ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2557	อนุญาตให้อยู่อาศัยและทำกินแบบแปลงรวม โดยออกแบบการใช้พื้นที่ร่วมกันระหว่างชุมชน และหน่วยงานรัฐ โดยชุมชนต้องดูแลรักษาและใช้ประโยชน์พื้นที่ในลักษณะที่เกื้อกูลต่อการอนุรักษ์ ตามที่กำหนดร่วมกัน
กลุ่มที่ 3 ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 และ 2 - ก่อน มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 - หลัง มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541และต้องปฏิบัติตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 66/2557 ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2557	1.จัดระเบียบการใช้ที่ดินทำกิน และรับรองการอยู่อาศัยทำกินในลักษณะแปลงรวม 2.กำกับควบคุมจัดการการใช้ที่ดินและป่าไม้ภายใต้การอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืน ห้ามบุกรุกขยายพื้นที่ 3.ฟื้นฟูสภาพป่าในรูปแบบการมีส่วนร่วม ส่งเสริมราษฎรปลูกป่า 3 อย่าง 4.ใช้มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ ควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมลดการชะล้างพังทลาย วางแผนร่วมกับราษฎรและกรรมการหมู่บ้าน ประชามช/ออกแบบ/คัดเลือกพันธุ์ไม้ตามแนวพระราชดำริปลูกป่า 3 อย่าง เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าโดยกรมป่าไม้จัดทำพันธุ์ไม้และให้ราษฎรเป็นผู้ดูแลต้นไม้ที่ปลูกและราษฎรใช้ประโยชน์ที่ดินในระหว่างแถวของต้นไม้ได้ โดยราษฎรจะได้รับประโยชน์ที่ดินในระหว่างแถวของต้นไม้ได้ โดยราษฎรจะได้รับประโยชน์จากการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากไม้ที่ปลูกและพืชพื้นล่างด้วย
กลุ่มที่ 4 ชุมชนที่อยู่ในเขตป่าอนุรักษ์ - ก่อน มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 - หลัง มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541	แนวทางการแก้ไขปัญหที่ดินของราษฎรในเขตป่าอนุรักษ์ 1.หลักการจัดการพื้นที่ เพื่อให้คงเจตนารมณ์ของการกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ ชุมชนที่จะได้รับการพิจารณาต้องเป็นชุมชนที่อาศัยอยู่เดิม ไม่มีการจัดที่ดินให้แก่บุคคลภายนอกพื้นที่ที่มีการกำหนดขอบเขตพื้นที่ทำกินที่เป็นที่ยอมรับร่วมกัน และเป็นการให้สิทธิทำกินมิให้เอกสารสิทธิ 2. แนวทางการจัดการพื้นที่ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนหลัก คือ การสำรวจการครอบครองที่ดิน และการบริหารจัดการพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อตกลงแนวเขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์ ที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายในรูปแบบของการประชามชของ



	ชุมชน โดยมีคณะกรรมการ/คณะทำงาน ที่แต่งตั้งโดยผู้ว่าราชการจังหวัด ดำเนินการ 2 ระดับ คือ 2.1 คณะทำงานสำรวจการครอบครองที่ดินระดับพื้นที่ เพื่อร่วมกับชุมชนในการสำรวจและบริหารจัดการพื้นที่ร่วมกัน 2.2 คณะกรรมการพิจารณาผลการสำรวจการครอบครองที่ดินระดับนักบริหาร พื้นที่อนุรักษ์ หรือสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์สาขาเพื่อตรวจสอบผลการดำเนินการ และแก้ไขปัญหาจากผลการดำเนินงานของคณะทำงานฯ ระดับพื้นที่ โดยนำผลการสำรวจตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 และการตรวจสอบผู้ครอบครองที่เป็นผู้ยากไร้ ผู้ที่มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่ดินทำกิน ซึ่งได้อาศัยอยู่ในพื้นที่เดิมนั้นๆ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 66/2547 มาตราตรวจสอบร่วมกับราษฎร เพื่อจัดระเบียบการครอบครองที่ดิน และกำหนดให้เป็นเขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์ 3.การดำเนินการดังกล่าวเป็นการเตรียมความพร้อมของชุมชนในการพิจารณาอนุญาต เมื่อร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติพ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ..... ได้รับการพิจารณาเห็นชอบและมีผลใช้บังคับแล้ว โดยสามารถนำแนวเขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์ มาจัดทำเป็นโครงการ/แผนงานเพื่อนำเสนอขออนุญาตใช้พื้นที่ได้ตามกฎหมายต่อไป
กลุ่มที่ 5 ชุมชนในพื้นที่ป่าชายเลน -พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และพื้นที่เกษตรกรรม - พื้นที่เมืองและสิ่งก่อสร้างถาวร	1. กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง 1.1ดำเนินการจัดทำเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลน พร้อมทั้งกับพื้นที่ดินส่วนที่อยู่ห่างจากทะเลไม่น้อยกว่า 100 เมตร และพื้นที่ที่อยู่ห่างจากริมคลองไม่น้อยกว่า 20 เมตร เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน 1.2ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับป่าชายเลน โดยให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ดำเนินการกำหนดอัตราและเรียกเก็บค่าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลนในกรณีต่างๆ 1.3 เสนอและรับฟังข้อคิดเห็นของคณะกรรมการบูรณาการด้านบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลนและป่าชายหาด 2. คณะทำงานสำรวจการครอบครองที่ดินระดับพื้นที่ 2.1 จัดประชุมชี้แจงราษฎรในพื้นที่เป้าหมายให้ทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงานให้มีความถูกต้องตรงกันก่อนจะมีการดำเนินการขั้นตอนต่อไป 2.2 สำรวจ ตรวจสอบและจัดทำแผนผัง การใช้ประโยชน์ที่ดินรายแปลง 2.3 จัดทำขอบเขต แผนผัง บริเวณที่ยังคงสภาพเป็นป่าชายเลน 3. คณะกรรมการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนที่มีการครอบครองทำประโยชน์ 3.1 จัดทำแผนบริหารจัดการและโครงการเพื่อการอนุญาต 3.2 รับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการบูรณาการด้านบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลนและป่าชายหาดและนำเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ 3.3 นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบและยกเว้นมติคณะรัฐมนตรี 3.4 กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งดำเนินการอนุญาตตามแผนบริหารจัดการพื้นที่และหลักเกณฑ์ที่ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการบูรณาการด้านบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลน และป่าชายหาด และคณะกรรมการนโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ



รูปผนวกที่ 1-1 นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้

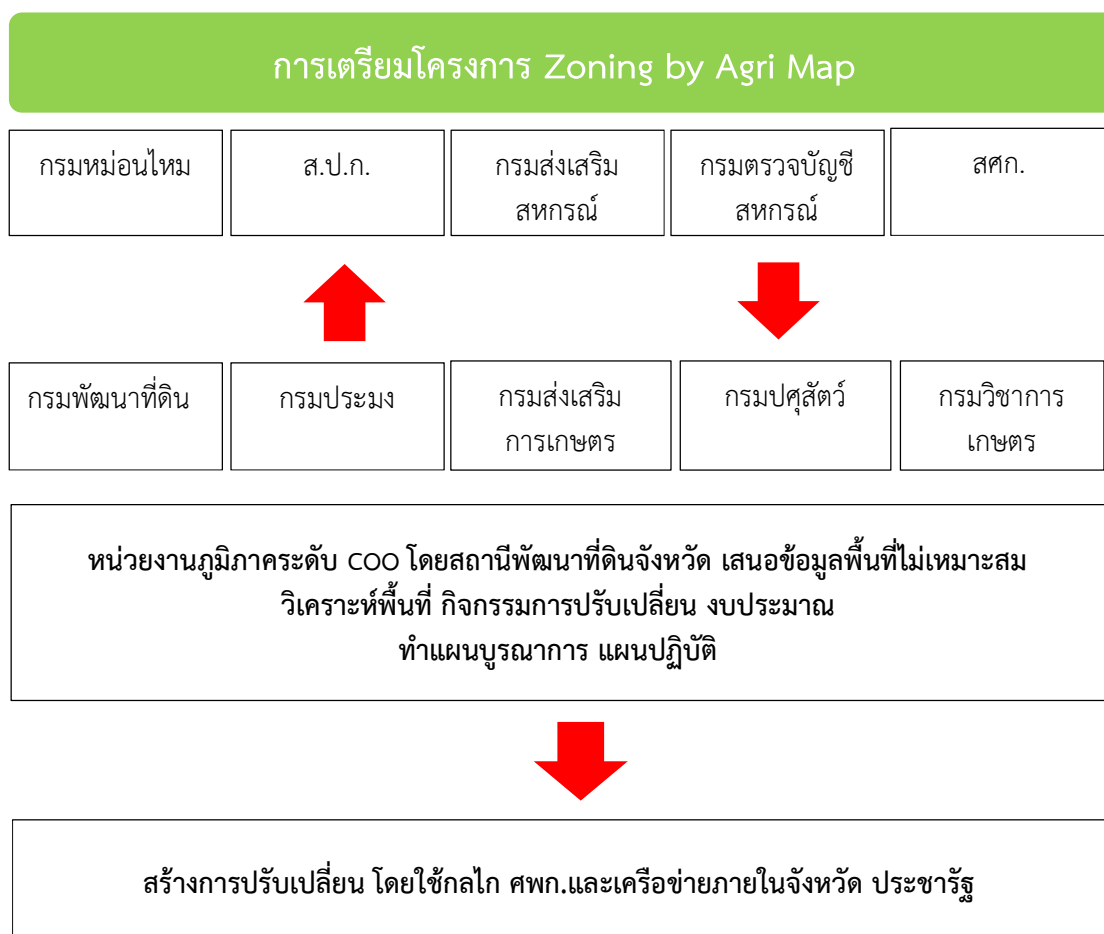


ภาคผนวกที่ 2

แนวทางการดำเนินงานการปรับเปลี่ยน การผลิตเพื่อลดพื้นที่ปลูกข้าวในพื้นที่ไม่เหมาะสม (N)

1.1 แผนที่นำทาง (Road Map)

การเตรียมการโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) ดำเนินการโดยให้หน่วยงานภูมิภาค ระดับ COO โดยมีสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด พิจารณาเสนอข้อมูลพื้นที่ไม่เหมาะสมจาก Agri-Map และวิเคราะห์พื้นที่เพื่อพิจารณาสินค้า จากข้อมูลกายภาพพื้นที่ไม่เหมาะสม(N) วิเคราะห์นโยบาย ยุทธศาสตร์ชาติ/ กลุ่มจังหวัด สินค้า champion พืช GI และเกษตรอินทรีย์ ร่วมกับข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ สังคมการคมนาคมขนส่ง (Logistics) แหล่งรับซื้อ/โรงงาน/สหกรณ์ และโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จากนั้นกำหนดกิจกรรมการปรับเปลี่ยน งบประมาณ พร้อมทั้งจัดทำแผนบูรณาการและแผนปฏิบัติ โดยมีหน่วยงานทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคดำเนินการร่วมกัน เพื่อสร้างการปรับเปลี่ยน โดยใช้กลไก ศพก. เครือข่าย ภายในจังหวัดและประชาารัฐ เพื่อยกระดับคนและการบริหารจัดการ (ภาพที่3.1 และ 3.2)



ภาพที่ 1.1 การเตรียมการโครงการ Zoning by Agri-Map



ภาพที่ 1.2 Road Map โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri – Map)



1.2 การดำเนินงาน

- 1) ประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ โดยให้เกษตรกรทราบว่าการผลิตสินค้าในพื้นที่ไม่เหมาะสมจะให้ผลตอบแทนต่ำ มีความเสี่ยงสูง หากดำเนินการการปรับเปลี่ยนการผลิตจะให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า
- 2) ศึกษาโอกาสทางการตลาด เพื่อเป็นที่ยอมรับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการปรับเปลี่ยนการผลิต
- 3) คัดเลือกเกษตรกรที่สนใจและต้องการปรับเปลี่ยนจากพื้นที่ไม่เหมาะสมเป็นการผลิตสินค้าชนิดใหม่
- 4) ชี้แจงรายละเอียดโครงการ กิจกรรม การสนับสนุนของหน่วยงานราชการและเครือข่าย
- 5) จัดทำแผนปฏิบัติการรายชนิดสินค้าเพื่อบูรณาการกิจกรรม
- 6) ชี้แจงสร้างความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติในพื้นที่
- 7) ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ
- 8) ติดตามและประเมินผลความสำเร็จ

1.3 ขั้นตอนการปรับเปลี่ยนการผลิต

เมื่อผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่จากฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) แล้วเกษตรกรทราบว่าพืชที่ปลูกในปัจจุบันอยู่ในระดับไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- คัดเลือกพื้นที่ที่เกษตรกรประสงค์จะดำเนินการปรับเปลี่ยน (พร้อมทั้งระบุจำนวนเนื้อที่ที่จะปรับเปลี่ยน) ทั้งนี้ให้เจ้าหน้าที่ต้องทราบพิกัดของพื้นที่ที่ต้องการปรับเปลี่ยนด้วยเพื่อใช้ในการตรวจสอบว่าอยู่กลุ่มชุดดินใด เนื่องจากพืชบางชนิดเป็นพืชทางเลือกไม่มีในฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)

- เจ้าหน้าที่เสนอกิจกรรมทางเลือกการปรับเปลี่ยนให้กับเกษตรกร ลำดับแรก ได้แก่ พืชที่เป็นสินค้าบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย (GI Thai) ของแต่ละพื้นที่ ลำดับถัดไปได้แก่ พืชเศรษฐกิจหลัก 13 ชนิด พืชทางเลือกชนิดอื่นๆ ไม่เศรษฐกิจ 58 ชนิด หรือกิจกรรมบางประเภท เช่น ปศุสัตว์ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ หรือเพาะเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจตามลำดับ

- เมื่อเกษตรกรได้คัดเลือกพืชหรือกิจกรรมที่จะปรับเปลี่ยนได้แล้ว ให้เจ้าหน้าที่ของสถานีพัฒนาที่ดิน แต่ละจังหวัดร่วมกับเจ้าหน้าที่ในระดับท้องถิ่นจากหน่วยงานอื่นๆ ร่วมปรึกษาหารือ เพื่อกำหนดแนวทางและจัดทำแผนการปรับเปลี่ยนการผลิต

- จากนั้นเข้าสู่กระบวนการปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นกิจกรรมต่างๆ ตามรายละเอียดดังนี้

- 1) การปรับเปลี่ยนเป็นพืชที่เป็นสินค้าบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย (GI : Thailand Geographical Indication) พืชสินค้าบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นสินค้าที่มีมูลค่าสูงถ้าเทียบกับสินค้าทั่วไป ใช้กับสินค้าที่มาจากแหล่งผลิตเฉพาะเจาะจง โดยคุณภาพหรือเอกลักษณ์ของพืชนั้นเป็นผลมาจากการผลิตในพื้นที่ดังกล่าว จึงเปรียบเสมือนเป็นแบรนด์ของท้องถิ่น ที่บ่งบอกถึงคุณภาพและแหล่งที่มาของสินค้า สำหรับประเทศไทย กรมทรัพย์สินทางปัญญาได้ออกตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย ให้แก่ผู้ผลิตสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งอยู่ในแหล่งภูมิศาสตร์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชน ตลอดจนยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างความยั่งยืนให้แก่ชุมชน



เจ้าหน้าที่ควรให้ความสำคัญและส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชชนิดนี้เป็นลำดับแรก โดยชนิดพืชสินค้า GI Thailand ที่ขึ้นทะเบียนโดยกรมทรัพย์สินทางปัญญากระทรวงพาณิชย์ มีรายละเอียดแสดงในภาคผนวก ที่ 1 (ลำดับ 1 ลำดับ 2 บางรายการ และลำดับที่ 3) โดยการจัดการพื้นที่เพื่อปลูกพืชตามลักษณะของพื้นที่ได้แก่ พื้นที่ราบลุ่ม และพื้นที่ดอน

2) การปรับเปลี่ยนเป็นพืชเศรษฐกิจหลัก 13 ชนิด ประกอบด้วย ข้าว ปาล์มน้ำมัน ยางพารา ลำไย เงาะ ทุเรียน มังคุด มะพร้าว กาแฟ อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง สับปะรด และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นการพิจารณาการปรับเปลี่ยนเป็นลำดับที่สอง เนื่องจากกรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำระดับความเหมาะสมของพืชดังกล่าวแล้ว ทำให้เจ้าหน้าที่และเกษตรกรรู้ถึงระดับความเหมาะสมของที่ดินของพืชที่ปลูกในปัจจุบันและพืชที่เลือกปลูกอยู่ในเขต ที่รัฐให้การสนับสนุนในการเพาะปลูกพืชชนิดนั้นๆ ซึ่งสามารถพิจารณาแต่ละชนิดพืชจากฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) และการจัดการพื้นที่เพื่อปลูกพืชทั้ง 13 ชนิด ตามลักษณะของพื้นที่ได้แก่ ที่ราบลุ่ม และที่ดอน ซึ่งสามารถดูรายละเอียดได้ในภาคผนวกที่ 2

รายละเอียดของการปลูกและการจัดการแต่ละชนิดพืชเป็นไปตามองค์ความรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสู่การเป็น smart officer เรื่อง “พืชไร่ ัญพืช” “ไม้ผล ไม้ยืนต้น” จัดทำโดย กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.servicelink.doe.go.th>

3) การปรับเปลี่ยนเป็นพืชทางเลือกชนิดอื่น เกษตรกรบางรายอาจมีความต้องการปลูกพืชชนิดอื่นๆ ที่นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งอาจเป็นพืชที่สร้างรายได้ดีและเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคระดับท้องถิ่นโดยการจัดการพื้นที่เพื่อปลูกพืชตามลักษณะของพื้นที่ได้แก่ ที่ราบลุ่ม และที่ดอน

3.1) พืชไร่และัญพืช ประกอบด้วย

- | | | | |
|--------------------|------------|-----------------|--------------------|
| 1. เดือย | 2. ยาสูบ | 3. ถั่วเหลือง | 4. ถั่วเหลือง |
| 5. ถั่วเขียว | 6. งา | 7. ทานตะวัน | 8. ถั่วเหลืองฝักสด |
| 9. ฝ้าย | 10. ปอแก้ว | 11. ข้าวโพดหวาน | 12. ข้าวฟ่าง |
| 13. ข้าวโพดฝักอ่อน | | | |

รายละเอียดของการปลูกและการจัดการแต่ละชนิดพืชเป็นไปตามองค์ความรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสู่การเป็น smart office เรื่อง “พืชไร่ ัญพืช” จัดทำโดย กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (แผ่นบันทึกข้อมูลหมวดที่ 1) หรือ สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.servicelink.doe.go.th>

3.2) พืชผักและเห็ด ประกอบด้วย

- | | | | |
|------------------|----------------------|--------------|-----------------|
| 1. กระเทียม | 2. กระเจี๊ยบเขียว | 3. กะหล่ำดอก | 4. กะหล่ำปลี |
| 5. ชিং | 6. คะน้า | 7. แคนตาลูป | 8. แตงกวา |
| 9. ถั่วฝักยาว | 10. ผักชี | 11. พริก | 12. มะเขือเปราะ |
| 13. มะเขือเทศ | 14. มันฝรั่ง | 15. หอมแดง | 16. หอมหัวใหญ่ |
| 17. หน่อไม้ฝรั่ง | 18. เห็ดนางรม-นางฟ้า | 19. เห็ดฟาง | |



รายละเอียดของการปลูกและการจัดการแต่ละชนิดพืชเป็นไปตามองค์ความรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสู่การเป็น smart officer เรื่อง “พืชผักและเห็ด” จัดทำโดย กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ผ่านบันทึกข้อมูลหมวดที่ 2) หรือ สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ www.servicelink.doae.go.th

3.3 ปรับเปลี่ยนเป็นไม้ดอกไม้ประดับ ประกอบด้วย

- | | |
|---------------------------|------------------------------|
| 1. กล้วยไม้ตัดดอกสกุลหวาย | 2. กล้วยไม้ตัดดอกสกุลมอศคารา |
| 3. ดาวเรืองตัดดอก | 4. มะลิ |
| 5. หน้าวัวตัดดอก | 6. เบญจมาศตัดดอก |
| 7. กุหลาบตัดดอก | 8. ปทุมมา |
| 9. บัวหลวงตัดดอก | 10. กวนอิม |
| 11. เฟื่องฟ้า | 12. ธรรมรักษาตัดดอก |
| 13. แก้วกาญจนา | 14. พิไลเดนครอนตัดใบ |
| 15. หนามผีเสื้อ | 16. โปร่งฟ้าตัดใบ |
| 17. เฟินใบมะขาม | |

รายละเอียดของการปลูกและการจัดการแต่ละชนิดพืชเป็นไปตามองค์ความรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสู่การเป็น smart officer เรื่อง “ไม้ดอกไม้ประดับ” จัดทำโดย กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.servicelink.doae.go.th>

3.4 ปรับเปลี่ยนเป็นสมุนไพรและเครื่องเทศ ประกอบด้วย

- | | | | |
|-----------------|-------------------|------------------|-----------------|
| 1. กระเจี๊ยบแดง | 2. กระชายดำ | 3. กระวาน | 4. กวาวเครือขาว |
| 5. กานพลู | 6. ขมิ้นชัน | 7. คำฝอย | 8. ดีปลี |
| 9. บัวบก | 10. ตะไคร้หอม | 11. บุกเนื้อทราย | 12. ปัญจขันธ์ |
| 13. พญายอ | 14. พริกไทย | 15. ไพล | 16. ฟ้ายะลวยโจร |
| 17. มะแว้งเครือ | 18. ว่านหางจระเข้ | 19. สะเดา | 20. หางไหล |

รายละเอียดของการปลูกและการจัดการแต่ละชนิดพืชเป็นไปตามองค์ความรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสู่การเป็น smart officer เรื่อง “สมุนไพรและเครื่องเทศ” จัดทำโดย กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์(ผ่านบันทึกข้อมูลหมวดที่ 4) หรือ สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.servicelink.doae.go.th>

3.5 ปรับเปลี่ยนเป็นไม้ผล ไม้ยืนต้น ประกอบด้วย

- | | | | |
|------------------|-------------|------------------|--------------|
| 1. กล้วยไข่ | 2. ชา | 3. ขนุน | 4. ชมพู |
| 5. ฝรั่ง | 6. ลองกอง | 7. ลิ้นจี่ | 8. มะม่วง |
| 9. องุ่น | 10. ส้มโอ | 11. มะปราง | 12. น้อยหน่า |
| 13. มะขามหวาน | 14. มะละกอ | 15. สตรอเบอร์รี่ | 16. สละ*1 |
| 17. ยูคาลิปตัส*2 | 18. หม่อน*3 | | |



รายละเอียดของการปลูกและการจัดการแต่ละชนิดพืชเป็นไปตามองค์ความรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสู่การเป็น smart officer เรื่อง “ไม้ผล ไม้ยืนต้น” จัดทำโดย กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.servicelink.doae.go.th>

*1 รายละเอียดของการปลูกและการจัดการเป็นไปตามองค์ความรู้ เรื่อง “การปลูกสละ” จัดทำโดยกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ www.eto.ku.ac.th

*2 รายละเอียดของการปลูกและการจัดการเป็นไปตามองค์ความรู้ เรื่อง “การปลูกยูคาลิปตัส ความลาดชัน” จัดทำโดยกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://forestinfo.forest.go.th>

*3 รายละเอียดของการปลูกและการจัดการเป็นไปตามองค์ความรู้ เรื่อง “การปลูกหม่อนเพื่อเลี้ยงไหมหัตถกรรม (เขตเกษตรอาศัยน้ำฝน)” และ เรื่อง “การปลูกหม่อนเพื่อเลี้ยงไหมอุตสาหกรรม (เขตเกษตรอาศัยน้ำฝน)” จัดทำโดย กรมหม่อนไหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <https://qsds.go.th>

4. การปรับเปลี่ยนเป็นการปลูกไม้เศรษฐกิจ 58 รายการ ในปัจจุบันราคาผลผลิตภาคการเกษตรประสบปัญหาราคาคตกต่ำ ราคาปัจจัยการผลิตเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะพืชเศรษฐกิจหลักที่ต้องผ่านกระบวนการแปรรูป เช่น ยางพารา มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน ไม้เศรษฐกิจจึงเป็นทางเลือกใหม่ที่น่าสนใจในฐานะของการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้กับเกษตรกรและเพิ่มความยั่งยืนทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ และเป็นการสร้างสินทรัพย์และความเติบโตในทางเศรษฐกิจควบคู่กัน นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นหลักประกันทางธุรกิจ ซึ่งแนวทางในการพัฒนาแผนธุรกิจเพื่อสังคมจากการปลูกไม้เศรษฐกิจแบ่งเป็น 3 รูปแบบหลัก คือ เพื่อการออม เพื่อเป็นหลักประกันทางธุรกิจหรือใช้หนี้ และเพื่อการค้า

โดยไม้เศรษฐกิจตามประกาศของกรมป่าไม้ 58 รายการ ประกอบด้วย 1.ไม้สัก 2.พะยูง 3.ชิงชัน 4.กระบาก 5.กระพี้เขาควาย 6.สาธ 7.แดง 8.ประดู่ป่า 9.ประดู่บ้าน 10.มะค่าโมง 11.มะค่าแต้ 12.เคี่ยม 13.เคี่ยมคนอง 14.เต็ง 15.รัง 16.พะยอม 17.ตะเคียนทอง 18.ตะเคียนหิน 19.ตะเคียนชันตาแมว 20.ไม้สกุลยาง 21.สะเดา 22.สะเดาเทียม 23.ตะกู 24.ยมหิน 25.ยมหอม 26.นางพญาเสือโคร่ง 27.นนทรี 28.สัตบรรณ 29.ตีนเป็ดทะเล 30.พฤษ 31.ปีบ 32.ตะแบกนา 33.เสลา 34.อินทนิลน้ำ 35.ตะแบกเลือด 36.นาบุกุด 37.ไม้สกุลจําปี 38.แคนา 39.กัลปพฤกษ์ 40.ราชพฤกษ์ 41.สุพรรณิการ์ 42.เหลืองปริติยาร 43.มะหาด 44.มะขามป้อม 45.หว้า 46.จามจุรี 47.พลับพลา 48.กันเกรา 49.กะทิงใบใหญ่ 50.หลุมพอ 51.กฤษณา 52.ไม้หอม 53.เทพทาโร 54.ฝาง 55.ไม้ทุกชนิด 56.ไม้สกุลมะม่วง 57.ไม้สกุลทุเรียน 58.มะขาม โดยการจัดการพื้นที่ เพื่อปลูกไม้เศรษฐกิจตามลักษณะของพื้นที่ได้แก่ ที่ราบลุ่ม และที่ดอนสามารถดูรายละเอียดได้ในภาคผนวก 2

ทั้งนี้หากต้องการข้อมูลเพิ่มเติมและขอรับกล้าพันธุ์ สามารถติดต่อได้ที่ ส่วนปลูกป่าเอกชน สำนักส่งเสริมการปลูกป่า กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายเลขโทรศัพท์ 02-561-4292-3 หรือ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของแต่ละจังหวัด



รายละเอียดของการปลูกและการดูแลเป็นไปตามองค์ความรู้ เรื่อง “การปลูกไม้เศรษฐกิจชนิดต่างๆ” จัดทำโดย กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถสืบข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://new.forest.go.th/reforest/>

5.การปรับเปลี่ยนเป็นปศุสัตว์ จากข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รายภาค ปีงบประมาณ 2560 ของกลุ่มสารสนเทศและข้อมูลสถิติ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์ พบว่าสัตว์เศรษฐกิจที่เกษตรกรนิยมเลี้ยงมี 8 ชนิด ได้แก่ แกะ แพะ โคเนื้อ โคนม ไก่เนื้อ ไก่ไข่ กระบือ และสุกร ซึ่งเป็นชนิดเดียวกับที่อยู่ในฐานข้อมูล Agri-Map ทั้งนี้กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำแผนที่ระดับความเหมาะสมของสัตว์เศรษฐกิจ 8 ชนิดสินค้า ได้แก่ แกะ แพะ โคเนื้อ โคนม ไก่เนื้อ ไก่ไข่ กระบือ และสุกรโดยมีระดับความเหมาะสม ประกอบด้วยเหมาะสมมาก(S1) และเหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมน้อย(S3) และไม่เหมาะสม (N) ซึ่งแสดงในแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) ไว้แล้ว แต่อย่างไรก็ตามอาจมีการเพิ่มเติมอีก 1 ชนิด คือ เป็ด เนื่องจากปัจจุบันพบว่าเกษตรกรนิยมเลี้ยงมากขึ้นและเหมาะสมต่อการเพาะเลี้ยงในพื้นที่ลุ่ม ซึ่งเจ้าหน้าที่ของกรมฯ ร่วมกับเจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องควรนำแผนที่ระดับความเหมาะสมข้างต้นมาพิจารณาทางเลือกการปรับเปลี่ยน

รายละเอียดของการเลี้ยงและดูแลเป็นไปตามองค์ความรู้ เรื่อง “การเลี้ยงกระบือ” “การเลี้ยงไก่เนื้อ” “การเลี้ยงไก่ไข่” “การเลี้ยงโคเนื้อ” “การเลี้ยงแกะ” “การเลี้ยงแพะ” “การเลี้ยงสุกร” “การเลี้ยงโคนม” และ “การเลี้ยงเป็ด” จัดทำโดย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สามารถสืบข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://docimage.dld.go.th/dldform2/Home5e/mainfrm.asp?m=bf>

*4 สัตว์เศรษฐกิจทางเลือกนอกเหนือจากฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)

6.การปรับเปลี่ยนเป็นพืชอาหารสัตว์ การทำปศุสัตว์ต้องคำนึงถึงแหล่งอาหารสำหรับสัตว์ที่เลี้ยงเนื่องจากมีความจำเป็นต่อโภชนาการของสัตว์ ส่งผลให้สัตว์มีคุณภาพที่ดีตรงกับความต้องการของตลาดทั้งนี้แผนที่ระดับความเหมาะสมสำหรับปศุสัตว์ (ข้อ5) ไม่รวมภารกิจกรมด้านการปลูกพืชอาหารสัตว์

เจ้าหน้าที่จึงควรทำการวางแผนปรับเปลี่ยนพื้นที่ดังกล่าวให้เป็นพื้นที่ปลูกอาหารสัตว์ร่วมด้วย โดยพิจารณาการปลูกพืชอาหารสัตว์แต่ละชนิดควรคำนึงถึงความสามารถในการปรับตัว เจริญเติบโต และให้ผลผลิตสูงภายใต้สภาพแวดล้อมของพื้นที่ซึ่งแตกต่างกัน เช่น ปริมาณน้ำฝน อุณหภูมิ ความชื้น ช่วงแสง คุณสมบัติทางกายภาพและเคมีของดิน ฯลฯ ซึ่งหากเกษตรกรประสงค์ปลูกพืชอาหารสัตว์ ให้เจ้าหน้าที่พิจารณาจากลักษณะดินเป็นหลัก ตามลักษณะของพื้นที่ได้แก่ ที่ลุ่ม และที่ดอน ซึ่งสามารถดูรายละเอียดได้ในภาคผนวก 2 โดยพืชอาหารสัตว์ที่แนะนำเน้นพืชตระกูลหญ้า เนื่องจากหาพันธุ์ปลูกได้ง่ายและมีสารอาหารสูงตามหลักโภชนาการสำหรับสัตว์ ได้แก่ 1.หญ้าเนเปียร์ 2. หญ้าแพงโกล่า 3.หญ้าลูซี่ 4.หญ้านิสิม่วง 5.หญ้าอะตราดัม

รายละเอียดของการปลูกและการดูแลเป็นไปตามองค์ความรู้เรื่อง “การปลูกหญ้าเนเปียร์” “การปลูกหญ้าแพงโกล่า” “การปลูกหญ้าลูซี่” “การปลูกหญ้านิสิม่วง” และ “การปลูกหญ้าอะตราดัม”



จัดทำโดย กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สามารถสืบค้นข้อมูล เพิ่มเติมได้ที่ <http://docimage.dld.go.th/dldform2/Home5e/mainfrm.asp?m=bf>

7. การปรับเปลี่ยนเป็นเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื่องจากบางพื้นที่อาจมีลักษณะทางกายภาพที่ไม่เหมาะสมต่อการปลูกพืชชนิดใดๆ และมีการลงทุนที่สูงหากปลูกพืช การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเป็นทางเลือกหนึ่งที่น่าสนใจจากฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) โดยกรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดระดับความเหมาะสมของการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตามประเภทของน้ำ 3 ระดับ ได้แก่เหมาะสมสูงสุด(S1) เหมาะสมสูง (S2) และเหมาะสมปานกลาง (S3) ประกอบด้วย สัตว์น้ำจืดและกึ่งทะเล ไม่ได้จำแนกตามรายพันธุ์ ทั้งนี้หากเกษตรกรต้องการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เจ้าหน้าที่ต้องให้คำแนะนำตามระดับความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) หรือสภาพพื้นที่แต่ละแห่ง โดยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำสามารถทำในลักษณะของเกษตรผสมผสานร่วมกับการปลูกพืชได้ โดยสัตว์น้ำและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำที่แนะนำประกอบด้วย

- | | | | |
|-------------|-----------------|----------------|-------------------|
| 1. กบ | 2. กุ้งก้ามกราม | 3. กุ้งกุลาดำ | 4. ปลานิล |
| 5. ปลาตะกวด | 6. ปลาน้ำจืด | 7. ปลาน้ำจืด | 8. ปลาแรด |
| 9. ปลาสลิด | 10. ปลาสร้อย | 11. ไชยขาว | 12. ปลากระแห |
| 13. ปลาช่อน | 14. ปลาช่อน | 15. ปลาตะเพียน | 16. ปลาแบบผสมผสาน |

รายละเอียดของการเพาะเลี้ยงและดูแลเป็นไปตามองค์ความรู้ (การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ) จัดทำโดย กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://ag-ebook.lib.ku.ac.th>

8. การปรับเปลี่ยนเป็นเลี้ยงผึ้งและแมลงเศรษฐกิจ เนื่องจากการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชบางชนิดอาจต้องใช้เวลานานในการให้ผลผลิต ส่งผลให้สูญเสียรายได้ในช่วงที่รอผลผลิต ดังนั้นอาจทำกิจกรรมทางเลือกอื่น เพื่อให้มีรายได้มาทดแทน การเลี้ยงผึ้งและแมลงเศรษฐกิจ จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่น่าสนใจและทำรายได้ที่ดี โดยอาจทำในเชิงเกษตรผสมผสานโดยกิจกรรมในขั้นนี้สามารถทำควบคู่กับการปรับเปลี่ยนในข้อ 1 ถึง 7 ได้

แมลงเศรษฐกิจ 7 ชนิด ประกอบด้วย

- | | | | |
|---------------|-------------|-------------|----------|
| 1. ผึ้งพันธุ์ | 2. ผึ้งโพรง | 3. ชันโรง | 4. ครั่ง |
| 5. จิ้งหรีด | 6. ตัวงา | 7. หนอนไหม* | 5 |

รายละเอียดของการเลี้ยงและดูแลเป็นไปตามองค์ความรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสู่การเป็น smart officer เรื่อง “การเลี้ยงผึ้งและแมลงเศรษฐกิจ” จัดทำโดย กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์สามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.servicelink.doae.go.th>

*5 รายละเอียดของการปลูกและการจัดการเป็นไปตามองค์ความรู้ เรื่อง “การเลี้ยงไหมพันธุ์ไหมไทย” จัดทำโดย กรมหม่อนไหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ http://qsds.go.th/newqsds/inside_page.php?pageid=17

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายชาติชาย ประสาระวัน ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3
นางสาวสยาม ไชยทิพย์ ผู้อำนวยการกลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน

ผู้จัดทำ

นางปิ่นเพชร ดีล้อม	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินสุรินทร์	ประธานคณะทำงาน
นายปิยะพงษ์ วงเวียน	เจ้าพนักงานการเกษตรปฏิบัติงาน	คณะทำงาน
นายทองอยู่ เข้มม่วง	นักวิชาการเกษตร	คณะทำงาน
นางสาวศศิธร พุ่มทอง	นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ	คณะทำงานและเลขานุการ
นางสาววันวิสาข์ สิงห์ด้อย	เจ้าหน้าที่แผนที่และภาพถ่าย	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ



สถานีพัฒนาที่ดินสุรินทร์

ถ.สุรินทร์ - บุรีรัมย์ ต.คอโค อ.เมือง จ.สุรินทร์ 32000